

Komisja Europejska

Leader+ Magazine

W CENTRUM UWAGI
Zwiększanie wartości
produktów lokalnych

PL
3 • 2005

Leader+ Magazine

- 4 Leader+ w akcji**
- 6 Obserwatorium Leader+: Narzędzie wyszukiwania partnerów – promocja współpracy**
- 9 W centrum uwagi – Zwiększanie wartości produktów lokalnych**
- Belgia: Strategia na rzecz produktów prosto z gospodarstwa rolnego
 - Hiszpania: Odnawianie tradycji na Balearach – przepis na sukces
 - Austria: *Bergholz* – budowanie wspólnej platformy współpracy
- 17 Najlepsze wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych**
- Włochy: Wprowadzanie zintegrowanego podejścia – stare place w nowej szacie
 - Szwecja: Szwedzka młodzież gra na naturalną i kulturową nutę
- 22 Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich**
- Zjednoczone Królestwo: Nigdy zbyt młodzi, aby się zaangażować – poprawa lokalnych placów zabaw
 - Dania: „Szkoła przy wrzosowisku. Wrzosowisko przy szkole”
- 27 Wykorzystywanie nowego *know-how* i nowych technologii**
- Niemcy: Rozwój regionalny w klasie – to jest możliwe!
 - Irlandia: Ropa naftowa z ziemi – odnawialna energia z ziarna
- 32 Współpraca w rozwoju obszarów wiejskich**
- Francja i Niemcy: Euro Land Art – międzynarodowa współpraca pod gołym niebem
 - Portugalia, Włochy, Niderlandy, Irlandia i Hiszpania: Wioski z tradycjami – turystyka międzynarodowa z portugalskiego punktu widzenia
- 39 Kobiety i młodzież w Leader+**
- Niderlandy: Wywiad z Ali Edelenbosch z regionu East Drenthe
 - Portugalia: Zapewnienie przyszłości młodzieży z południowo-wschodniego Alentejo
- 45 Nowe państwa członkowskie – Węgierskie doświadczenia z programem Leader**
- 48 Wiadomości – Europejskie Targi Współpracy, Bruksela, 27–28 czerwca 2005 r.**

Niniejsze czasopismo Komisji Europejskiej ma na celu ułatwienie dostępu społeczeństwu do informacji dotyczących inicjatywy wspólnotowej Leader+. Naszym celem jest rozpowszechnianie rzetelnych i aktualnych informacji. Jeśli zostaniemy powiadomieni o błędach, dołożymy wszelkich starań, aby je skorygować. Jednakże Komisja nie ponosi żadnej odpowiedzialności za informacje zawarte w niniejszym czasopiśmie, szczególnie w zakresie danych finansowych związanych z opisanymi projektami, a zwłaszcza w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków. Czytelnicy powinni zatem zachować niezbędne środki ostrożności przy posługiwaniu się informacjami, które będą wykorzystywać na własną odpowiedzialność.

Współpraca w Leader+

Dirk Ahner, zastępca dyrektora generalnego
Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa
i Rozwoju Obszarów Wiejskich

W miarę rozwoju inicjatywy Leader+ widać coraz więcej zachęcających dowodów współpracy między różnymi państwami członkowskimi. Istotnie, działanie 2 tej inicjatywy wyraźnie zakłada wspieranie współpracy między obszarami wiejskimi i przewiduje współpracę pomiędzy regionami leżącymi w tym samym państwie członkowskim (współpraca międzyregionalna) oraz co najmniej dwoma państwami członkowskimi (współpraca ponadnarodowa). Możliwa jest także współpraca z państwami spoza UE.

Projekty w zakresie współpracy mają zasadniczo trzy główne cele, które często się uzupełniają. Są to: gromadzenie zasobów w celu osiągnięcia masy krytycznej, która czyni projekt opłacalnym, zachęcanie do działań uzupełniających oraz ułatwianie innowacji. W niniejszym czasopiśmie przedstawiamy dwa przykłady projektów poświęconych współpracy ponadnarodowej. „Wioski z tradycjami” to działanie, które rozpoczęto w ramach programu Leader II, a które obecnie w Leader+ rozszerzono z trzech na pięć państw członkowskich. Jest to projekt oparty na współpracy międzyregionalnej, a na poziomie ponadnarodowym plany krajowe mogą się wzajemnie wspierać. Drugim przykładem jest „Euro Land Art”, projekt, który realizowany jest od niedawna, ale w innowacyjny sposób pokazuje, jak dwa regiony w różnych państwach członkowskich działają na rzecz wspólnego celu, jednocześnie wzmacniając własną tożsamość regionalną.

Naturalnie współpraca na poziomie ponadnarodowym wymaga sporego wysiłku różnych partnerów, z czego

Obserwatorium Leader+ i jego partnerzy krajowi zdają sobie sprawę. Dlatego też Obserwatorium Leader+ pracuje nad ułatwieniem współpracy ponadregionalnej, dostarczając w tym celu wielu przydatnych narzędzi. Wyszukiwarka dostępna na stronie internetowej Leader+: <http://europa.eu.int/comm/leaderplus> pomaga w znalezieniu odpowiednich partnerów do projektów współpracy. Poza tym w bibliotece serwisu można znaleźć wiele dokumentów zawierających wsparcie metodologiczne oraz przykłady najlepszych praktyk zgromadzone podczas wdrażania projektów ponadnarodowych. Gorąco zachęcamy do korzystania z tych źródeł.

Nic jednak nie zastąpi współpracy realizowanej w ramach bezpośrednich kontaktów. W ramach inicjatywy Leader+ różnorodne organizacje krajowe, na przykład jednostki sieci krajowych, zorganizowały kilkakrotnie „targi współpracy”. Te wydarzenia nie tylko są miejscem wymiany i przekazywania doświadczeń, ale również ułatwiają współpracę, dostarczają informacji oraz podsumowują wnioski i doświadczenia ze stosowania narzędzi współpracy.

Mając na uwadze znaczenie tych działań, Komisja także podjęła decyzję o zorganizowaniu dużych, dwudniowych ogólnoeuropejskich targów współpracy latem 2005 roku. To wydarzenie zgromadziło nie tylko obecnych uczestników programu Leader+, ale było także okazją do nawiązania kontaktów dla przedstawicieli obszarów wiejskich z dziesięciu nowych państw członkowskich, którym bardzo zależy na zdobyciu partnerów do własnych programów w przyszłości. Nie wolno nam zapominać o ogromie wiedzy i doświadczeń zgromadzonych w ramach inicjatywy Leader+ i wcześniejszych programów oraz możliwościach, jakie targi współpracy stanowią dla naszych nowych partnerów.

Podjęcie Leader ma zostać wkrótce włączone do przyszłej polityki rozwoju obszarów wiejskich UE, a zatem szczególnie ważne jest, abyśmy nie zapominali o znaczeniu współpracy ponadnarodowej w promowaniu i wymianie najlepszych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich na obszarze UE-25 i poza nim. Współpraca realizowana obecnie w ramach programu Leader+ jest dowodem na to, że przedstawiciele obszarów wiejskich chcą w swoich działaniach wykraczać poza granice państwowe i wspólnie działać na rzecz poprawy życia wszystkich obywateli mieszkających i pracujących na obszarach wiejskich.

Terapia zajęciowa w niderlandzkich gospodarstwach

Państwo członkowskie: Niemcy
Region, okręg: Zuid Holland
Nazwa LGD: De Waarden

Całkowity koszt projektu:

318 180 euro

UE: 140 372 euro

Inne fundusze publiczne:

167 876 euro

Fundusze prywatne: 9932 euro

W Niderlandach co tydzień pomocnicy rolników wyjeżdżają do gospodarstw położonych w regionach Alblasserwaard, Vijfheerenland i Krimpenerwaard, gdzie przyjemnie i pożytecznie spędzają czas, biorąc udział w różnorodnych pracach gospodarskich.

Pomocnicy ci różnią się jednak od przeciętnych pracowników rolnych – przyjeżdżają na wieś, ponieważ to oni wymagają opieki. Do grupy osób lub pacjentów biorących udział w projekcie należy młodzież z zaburzeniami behawioralnymi, osoby upośledzone umysłowo czy starsi ludzie cierpiący na demencję. W ramach programu osoby te wykonują zadania pod nadzorem stałych pracowników gospodarstwa. Celowo wybiera się do tego projektu małe gospodarstwa: spokój i cisza, świeże powietrze, uwaga poświęcana każdemu i szacunek to podstawowe wyznaczniki tego podejścia.

Możliwość pracy i odpowiedzialność za wykonywane zadania dobrze wpływa na samopoczucie pacjentów, a to rozwiązanie przynosi także korzyści właścicielom gospodarstw. W środowisku, w którym coraz trudniej jest osiągnąć godziwe dochody wyłącznie z pracy w gospodarstwie, takie usługi to rozwiązanie dające duże możliwości.

Den Hâneker jest stowarzyszeniem mającym na celu rozszerzenie zakresu działań i zwiększenie możliwości niderlandzkich obszarów wiejskich poprzez ochronę przyrody, agroturystykę, rolnictwo i usługi opiekuńcze. Den Hâneker wspiera tego rodzaju inicjatywy, doradzając rolnikom i pomagając w zakładaniu takich gospodarstw. Kontaktuje rolników z zakładami opiekuńczymi, pomaga w konfrontowaniu oczekiwań z możliwościami i jest kolejnym innowacyjnym projektem wspieranym przez Leader+.

Kontakt: Bart Soldaat

E-mail: bart.soldaat@planet.nl

Internet: <http://www.leaderplus-dewaarden.nl/>

Zdjęcie: Den Hâneker Foundation

Pod tym samym niebem – 5 x raj

Państwo członkowskie: Zjednoczone Królestwo

Region, okręg: Weald

Nazwa LGD: WARR Partnership (Partnerstwo na rzecz odnowy regionów Wealden i Rother)

Całkowity koszt projektu: 71 904 euro

UE: 32 354 euro

Inne fundusze publiczne: 39 550 euro

Projekt „Pod tym samym niebem – 5 x raj” był w rzeczywistości szeroko zakrojonym wydarzeniem turystycznym promującym niepowtarzalne zalety pięciu prowincjonalnych wiosek hrabstwa East Sussex: Bodiam, Camber, Rye, Staplecross oraz Darvel Down. Jego celem było podkreślenie i rozwijanie niepowtarzalnego charakteru każdej wioski, a cel ten osiągnięto, angażując społeczność lokalną we wspólne działania oraz podnosząc świadomość dziedzictwa regionu oraz wartości otaczającego krajobrazu.

Dzięki projektowi wzrosła spójność społeczna w pięciu obszarach wiejskiego regionu Rother, a przedsięwzięcia kulturalne realizowane na szeroką skalę połączyły wszystkie grupy społeczne i wiekowe. Dzięki temu wzrosło poczucie wspólnoty w lokalnej społeczności, co z kolei spowodowało wzrost działań lokalnych i planowanych wspólnych przedsięwzięć.

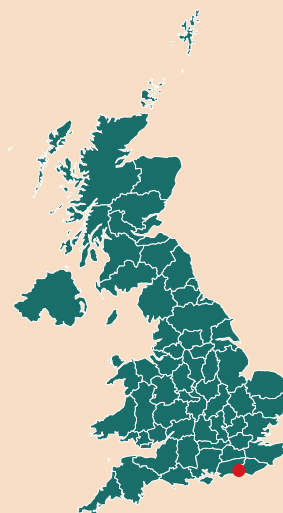
Głównym punktem programu było stworzenie pięciu ogrodów gminnych, w których odbywały się dzienne i nocne parady, pokazy rzemiosła, rozmowy i wystawy, sadzenie roślin, żniwa, biesiady, teatry kukielkowe i wiele innych. Prezentacje turystyczne odniosły wielki sukces w lokalnych społecznościach wiejskich. Projekt cechował się dużym nowatorstwem, sprzyjał aktywnemu udziałowi społeczności lokalnej i pomagał w budowaniu jej potencjału. Stanowił inspirację dla miejscowej ludności i skłonił ją do kontynuowania wspólnych spotkań i działań.

Kontakt: Bec Britain

E-mail: info@samesky.co.uk

Internet: www.samesky.co.uk

Zdjęcie: jednostka sieci krajowej Zjednoczonego Królestwa

Osada Sarakatsanos

Państwo członkowskie: Grecja

Region, okręg: Ellassona

Nazwa LGD: Agencja rozwoju Ellassona-Kissavos SA (AN.EL.KIS.SA)

Całkowity koszt projektu: 64 091 euro

UE: 48 076 euro

Inne fundusze publiczne: 16 015 euro

Przedmiotem tego projektu jest stworzenie osady Sarakatsanos – ogólnie dostępnego muzeum tradycji wiejskiej i folkloru w mieście Ellassona. Sarakatsanos to pasterze prowadzący koczowniczy tryb życia, żyjący w Grecji kontynentalnej, a konkretnie w paśmie górskim Pindos. Zależnie od pory roku zmieniają miejsce pobytu: w lecie żyją w regionach górzystych, a w zimie przenoszą się na niższe położone obszary wiejskie. Prowadzą tradycyjny tryb życia, mają odrębną kulturę i szczególny system społeczno-ekonomiczny. Od tysięcy lat kultywują swoje tradycje, a ich dialekt przypomina język starogrecki, jakim mówili ich przodkowie.

Osada finansowana ze środków Leader+ będzie składać się z następujących zabudowań: chata nauczyciela (w której dzieci uczą się czytać), *strogua* (miejsce dojenia krów), *frizato* (miejsce spotkań towarzyskich i odpoczynku mieszkańców wioski), *tseggata* (zagroda dla owiec). Będą to repliki typowych przykładów tradycyjnego budownictwa i stylu życia Sarakatsanos. Chaty zostaną zbudowane w ten sam sposób i przy użyciu takich samych materiałów co w przeszłości. Wewnątrz będą znajdować się przedmioty codziennego użytku Sarakatsanos: ubrania, koce i narzędzia.

Kontakt: Eleni Hatzouli

E-mail: anel-ae@hol.gr

Zdjęcie: LGD Ellassona-Kissavos

Rzemiosło – ochrona regionalnej żywności

Państwo członkowskie: Hiszpania

Region, okręg: Comunidad Autónoma de Madrid

Nazwa LGD: ARACOVE

Całkowity koszt projektu: 60 859 euro

UE: 17 632 euro

Inne fundusze publiczne: 5383 euro

Fundusze prywatne: 37 844 euro

Rzemiosło oparte na zakładzie przetwarzania żywności ekologicznej to pierwsze przedsięwzięcie tego typu w regionie. Ten projekt w ramach inicjatywy Leader+ został zainspirowany przez mieszkankę miasta Colmena de Oreja (region Madrytu), a produkty – dania regionalne – wytwarzane są z płodów rolnych pochodzących z upraw jej męża, takich jak czosnek, soczewica, ciecierzycza i melony. Główny odbiorca projektu oczekuje produktów tradycyjnych wysokiej jakości, wytwarzanych organicznie. Żywność dostarczana jest do Madrytu i tam rozwożona do supermarketów mieszczących się w dużych domach towarowych, które są głównymi punktami sprzedaży detalicznej tego asortymentu produktów.

Dotychczas firma zatrudniała trzy osoby, które z inicjatywy LGD zostały przeszkolone w zakresie przetwórstwa produktów warzywnych. Projekt działa bez zarzutu i odniósł wielki sukces. Cykl produkcyjny uwzględnia sezonowość płodów rolnych, dzięki czemu firma może działać przez cały rok. Produkcja rozpoczyna się w kwietniu wraz z dostawami młodego czosnku i trwa przez cały rok, przy wykorzystaniu kolejnych warzyw sezonowych.

Kontakt: Mónica Rabadán Aránguez

E-mail: aracove@aracove.com

Internet: www.aracove.com

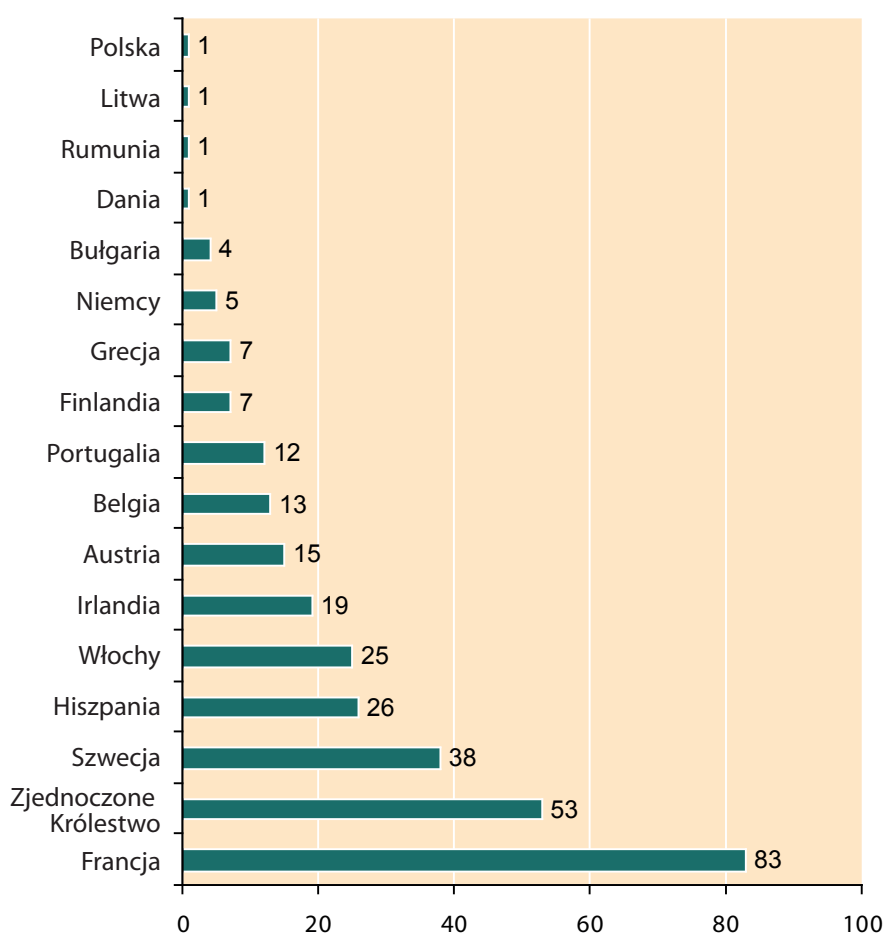
Obserwatorium Leader+ Narzędzie wyszukiwania partnerów – promocja współpracy

Współpraca w ramach inicjatywy Leader+ odbywa się w różny sposób i w różnych miejscach, ale najlepszym sposobem na jej nawiązanie i znalezienie wielu zainteresowanych partnerów jest wyszukiwarka internetowa. Na wczesnym etapie poznania różnych możliwości współpracy na poziomie ponadnarodowym ma duże znaczenie dla ustalenia kierunków rozwoju przyszłych projektów. W tym celu Obserwatorium Leader+ stworzyło narzędzie do wyszukiwania partnerów dostępne na jego stronie internetowej: <http://europa.eu.int/comm/leaderplus>, a także na stronach internetowych różnych jednostek sieci krajowych Leader+.

Obecnie dysponujemy już większą wiedzą na temat użytkowników wyszukiwarki partnerów i sposobów,

w jaki z niej korzystają. Należy jednak pamiętać, że te wnioski dotyczą tylko początkowego etapu funkcjonowania inicjatywy Leader+ i nie uwzględniają działań podejmowanych po uruchomieniu Obserwatorium Leader+ i jego *Contact Point*. Niemniej jednak podane informacje pozwalają ustalić, jakie rodzaje projektów cieszą się zainteresowaniem przedstawicieli społeczności lokalnej, z jakich regionów pochodzą zainteresowani i w jakich krajach szukają partnerów. Pomagają również określić obszary, którym należy przydzielić dodatkowe środki, aby w pozostałym okresie trwania programu Leader+ jak najwięcej osób dowiedziało się o nim i zaangażowało w jego działania.

Liczba ofert nawiązania współpracy według kraju pochodzenia partnerów

Niemal 75% **wszystkich projektów zgłosiło** pięć państw: Francja, Zjednoczone Królestwo, Szwecja, Hiszpania i Włochy.

Spośród **czterech tematów dominujących w programie Leader+** największym powodzeniem cieszyły się dwa: „najlepsze wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych” 44% oraz „jakość życia” 26%.

Co ciekawe, ponad 30% wpisów dotyczących oferowanej współpracy dotyczyło krajów Europy Wschodniej – w tym także Turcji! Ta tendencja z dużym prawdopodobieństwem będzie wzrastać, gdyż państwa UE-15 coraz lepiej poznają nowe państwa członkowskie oraz kraje kandydujące, te zaś wiedzą coraz więcej na temat dostępnych możliwości w ramach inicjatywy Leader+.

Jeśli chodzi o **słowa kluczowe**¹, pierwsze miejsce wśród kategorii współpracy wybieranych przez **inicjatorów współpracy** zajmuje turystyka, a za nią plasują się: kultura, przyroda i środowisko, budowanie społeczności/wspólnoty oraz gospodarka. Powyższe stanowią niemal 70% wszystkich wpisywanych słów kluczowych, przy czym zwraca się uwagę, że możliwe jest wpisanie kilku słów dla projektu. Natomiast nowe technologie to zaledwie 4% słów kluczowych, co zdaje się potwierdzać brak popularności „wykorzystywania nowego know-how i nowych technologii” w projektach wybieranych przez LGD w ramach działania 1.

Najczęściej wnioskowane propozycje projektów to: ekocentra, samowystarczalność muzeów, tematyczne ścieżki turystyczne, kobiety w firmie oraz regionalne znaki jakości (marki) dla wybranych towarów i usług.

¹ **Przykładowe dziedziny objęte wybranymi słowami kluczowymi:**

Rolnictwo: uprawy eksperymentalne, rośliny specjalne, jakość produkcji żywności, uprawy ekologiczne.

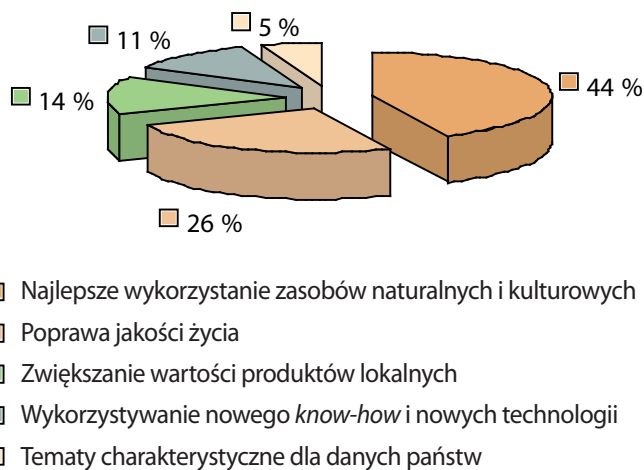
Gospodarka: tworzenie przedsiębiorstw, MŚP, zarządzanie gospodarcze, doskonalenie produkcji.

Produkty (żywność): marketing bezpośredni, rozwijanie marki, jakość żywności.

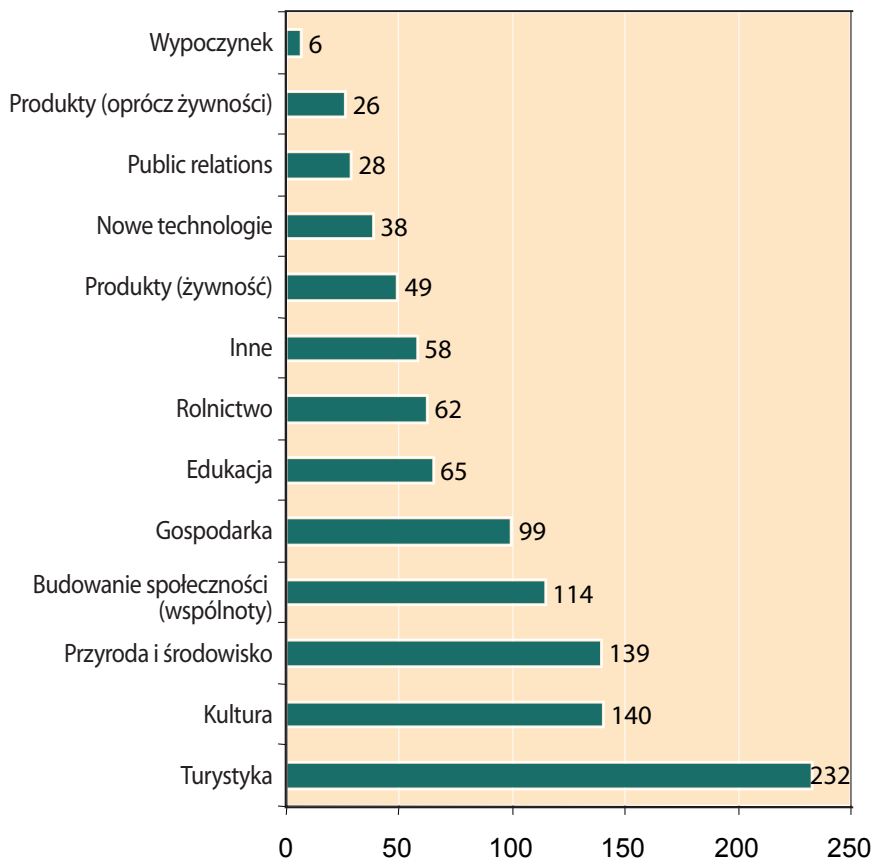
Public relations: nowe media/radio/telewizja, wydarzenia, prasa.

Budowanie społeczności/wspólnoty: sieci, rozwój działań publicznych, usługi, transport, odnowa wiosek.

Poszukiwanie partnerów według tematów

Liczba ofert poszukiwania partnerów według słowa kluczowego

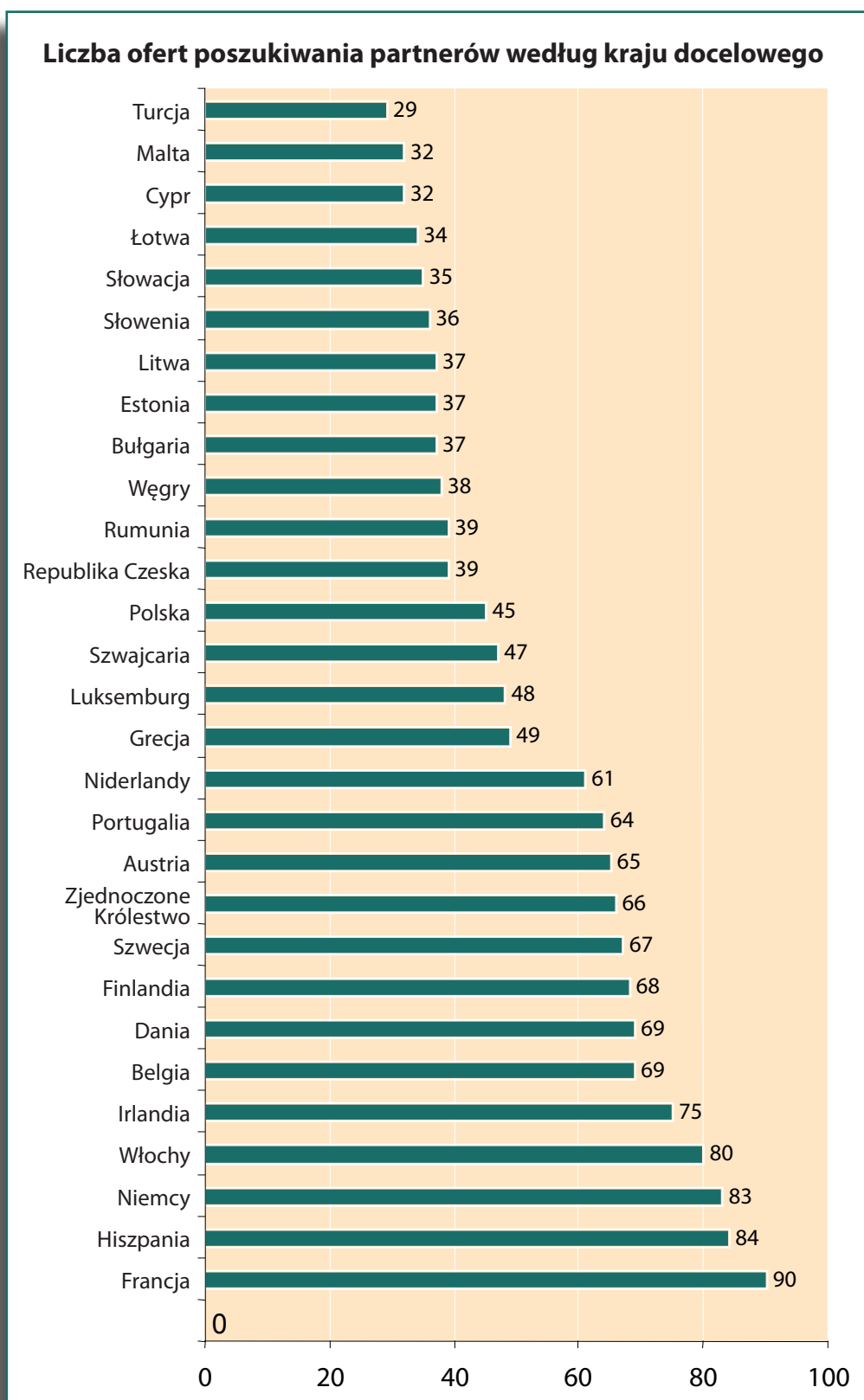

Wnioski

Wyszukiwarka partnerów to jeden ze sposobów poszukiwania partnerów do przyszłych projektów, z jakich mogą skorzystać LGD i inni przedstawiciele regionów wiejskich. Jednakże stopień wykorzystania wyszukiwarki i jej skuteczność zależą od informacji wprowadzanych do systemu. Dlatego wszyscy zainteresowani, w szczególności jednostki sieci krajowych, powinni regularnie aktualizować informacje o projektach. W miarę rozwoju inicjatywy Leader+ dostępnych będzie coraz więcej informacji o projektach i będą one coraz bardziej przydatne.

Korzystanie z wyszukiwarki można połączyć z innymi działaniami, takimi jak targi współpracy odbywające się w różnych państwach członkowskich i krajach kandydujących, publikacje na temat pomocy metodologicznej dostępne na stronach internetowych Leader+ i innych stronach krajowych oraz ogłoszenia jednostek sieci krajowych i Obserwatorium Leader+ publikowane w wydawnictwach Leader+ itp.

Jeśli mają Państwo doświadczenia ze współpracy, które mogą być użytecznym przykładem najlepszych praktyk, prosimy o przesyłanie informacji na ich temat do *Contact Point* Leader+ na adres: contact.point@leaderplus.org

W centrum uwagi Zwiększanie wartości produktów lokalnych

W ramach inicjatywy Leader+ 20% lokalnych grup działania (LGD) wybiera temat „zwiększanie wartości produktów lokalnych”, co czyni zeń trzeci z czterech najpopularniejszych tematów Leader+. W programie Leader+ chodzi nie tylko o zwiększanie wartości produktów lokalnych, ale także o ułatwianie dostępu do rynku tych produktów małym zakładom wytwórczym poprzez działania zbiorowe. Ten drugi element ma duże znaczenie, ponieważ kładzie nacisk na docieranie produktów lokalnych na szerszy rynek, a dla wielu takich przedsięwzięć jest to aspekt kluczowy z punktu widzenia zyskowności i wieloletniej samowystarczalności. Przykłady prezentowane w tej części pokazują nie tylko znaczenie zwiększania wartości, ale również konieczność dotarcia do większej liczby odbiorców poprzez inicjatywy marketingowe i działania związane z promowaniem marki.

Zwiększanie wartości wynika nie tylko z oryginalności i jakości produktów, ale także z ich regionalności. Ta ostatnia stwarza szanse projektom Leader+, które mogą kłaść nacisk na cechy produktu typowe dla danego regionu, decydujące o jego autentyczności. Ważne jest także podkreślanie, w jaki sposób wytwarzanie i dystrybucja produktów przebiega w zgodzie z kryteriami dotyczącymi zrównoważenia środowiska naturalnego. W idealnej strategii dotyczącej produktów lokalnych powinno się uwzględnić i wykorzystać wszystkie czynniki sprzyjające zwiększaniu wartości. Dotyczy to także innowacyjności w zakresie przetwarzania, marketingu i dystrybucji lokalnych produktów rolnych. Wszystkie te elementy występują w projektach Leader+ opisywanych w niniejszej części i przedstawione są w poniższym zestawieniu:

Wiele projektów Leader+ przykładają duże znaczenie do zwiększania wartości żywności lokalnej. W ostatnich latach znacznie wzrosła świadomość naturalnej wartości i dodatkowych korzyści, jakie daje gospodarka oparta na lokalnej żywności, nie tylko ze względu na jej wpływ na przyszłą opłacalność gospodarstw rolnych, ale także na oddziaływanie na inne elementy, takie jak: zrównoważenie środowiska naturalnego, zdrowie publiczne, kultura lokalna i regionalna, agroturystyka itp. Dlatego też podejmowane przedsięwzięcia często zachęcały do współpracy producentów, sprzedawców detalicznych i konsumentów charakterystycznych produktów wysokiej jakości w zakresie przetwarzania, marketingu i dystrybucji. Takie współdziałanie dobrze ilustruje przykład austriacki.

Inicjatorami projektów w zakresie żywności lokalnej są zwykle lokalne grupy rolników lub producentów, którzy współpracują w ramach rynków rolnych lub zapewniają dostawy większym sprzedawcom detalicznym i hurtownikom. W ramach inicjatywy Leader+ zachęca się takich producentów żywności lokalnej do większego udziału w sieciach promujących żywność lokalną, jak ma to miejsce w przykładzie belgijskim. Taka działalność to także odpowiedź na coraz większą centralizację systemu produkcji żywności oraz rynek dostaw podporządkowany interesom dużych detalistów i producentów. Przedsięwzięcia w ramach inicjatywy Leader+ to systemowe podejście do łańcucha dostaw żywności. Widać je dobrze w dwóch projektach opracowanych przez LGD Mallorcan, które – jak to często bywa – mają wpływ na kulturę i turystykę regionalną.

Wiejski sklep otwarty dla przechodniów

BELGIA

Strategia na rzecz produktów prosto z gospodarstwa rolnego

Flamandzki obszar wiejski rozwija strategię dostarczania produktów regionalnych szerszej rzeszy odbiorców oraz zrównoważonego rozwoju swoich wiejskich społeczności

Wstęp

Na terenach wiejskich wokół Brugii zawsze jest się w pobliżu środowiska miejskiego. Brugia ma przeszło 120 000 mieszkańców, ale będąc miastem wpisanym na światową listę dziedzictwa kulturowego, przyciąga wielu turystów. Tereny miejskie rozciągają się aż do wybrzeża i obejmują uzdrowiska, takie jak Knokke-Heist i Blankenberge. Mimo to w regionie znajdują się także wartościowe elementy krajobrazu stworzone przez człowieka, na przykład średniowieczne poldery czy wiejskie posiadłości. Historia i krajobrazy w połączeniu z atrakcjami gastronomicznymi i kulturalnymi to kluczowe elementy pozwalające wypromować region jako miejsce idealnie nadające się do wypoczynku. Lokalna gastronomia to przede wszystkim wiele gospodarstw produkujących lub przetwarzających domową żywność, taką jak wołowina, mleko, ser i lody. Takie farmy poszukują obecnie nowych sposobów na dotarcie ze swoimi produktami do większej liczby odbiorców.

Tło projektu

LGD Brugse Ommeland (tereny wiejskie wokół Brugii) opracowała strategię radzenia sobie z różnymi wyzwaniami, jakie stwarzają okoliczne obszary miejskie. Jej zdaniem turystyka spełnia dwa cele: pozwala odwiedzającym ob-

cować z krajobrazami, a jednocześnie sprzyja rozwojowi zrównoważonego rolnictwa. Oba te czynniki postrzegane są jako kluczowe dla przyszłego dobrobytu tego regionu. Zatrzymanie ludzi w tym obszarze wiejskim zapewnia odpowiednią masę krytyczną do utrzymania lokalnego sektora usług i stymulowania rozwoju działalności gospodarczej. W tym kontekście rolnicy są ważnymi uczestnikami procesu. Produkcja rolna stanowi ważną część gospodarki wiejskiej w okolicach Brugii. Część rolników w celu utrzymania opłacalności gospodarczej pragnie przejść na działalność wielofunkcyjną. Oznacza to dostarczanie produktów, które lepiej spełniają potrzeby klientów, a tym samym przedstawiają większą jednostkową wartość dodaną. Przetwarzanie produktów podstawowych w gospodarstwach połączone z bezpośrednią sprzedażą detaliczną, na przykład w wiejskich sklepikach, to dobrze znane elementy tego typu strategii, a inwestycje na ten cel są zwykle wykonywane jednostkowo i przy wsparciu ze strony wspólnej polityki rolnej.

Określanie orientacji rynkowej

Dyskusje LGD w trakcie przygotowywania strategii dla regionu koncentrowały się wokół potrzeby stworzenia wspólnej sieci promocyjnej i dystrybucyjnej w regionie.

Ekspozycja regionalnych produktów gastronomicznych

Sieć powinna wspierać rozwój zrównoważonego rolnictwa z maksymalnym zwiększeniem wartości poprzez rozwinięcie produkcji i sprzedaży produktów wysokiej jakości. Z pomocą LGD dziewięciu przedsiębiorców założyła sieć produktów rolnych zwaną Netwerk Hoeveproducten Brugse Ommeland. Pracownicy techniczni sieci to częściowo urzędnicy prowincji West-Vlaanderen.

Główne działania sieci to wspólna reklama, kampanie marketingowe oraz usługi informacyjne i doradcze dla członków. Przygotowano wspólne oznaczenia prezentacyjne, aczkolwiek wykorzystano w tym celu to samo logo i slogan, które obecnie stosuje się w turystycznej reklamie regionu. Integralne podejście popierane przez Leader+ wiąże promocję i marketing produktów wytwarzanych w gospodarstwach z wizerunkiem regionu LGD. Wartość produktów jest zatem wykorzystywana do wsparcia tożsamości regionu.

Działania związane z produktami rolnymi są także częścią kolejnego regionalnego projektu Leader+: „Stymulacja szerszego rozwoju w ramach rolnictwa” (Stimulatie van de verbreding in de landbouw). Projekt rozpoczął się w styczniu 2003 r. i będzie trwał do końca 2008 r.

Marketing bezpośredni

Sieć stopniowo bada nowe metody wprowadzania na rynek swoich produktów. Bezpośredni kontakt z konsumentami daje możliwość szybszego reagowania na konkretne potrzeby klientów poprzez dostosowywanie właściwości i jakości produktów. Najważniejsza i bezwzględnie wymagana jest świeżość. Łańcuchy dostaw muszą być krótkie i bezpośrednie. Obecnie realizuje się już sprzedaż w sklepach zlokalizowanych przy gospodarstwach, na rynkach detalicznych oraz na targach (impresach). Rozważa się także sprzedaż wysyłkową, sprzedaż za pośrednictwem hurtowników do specjalistycznych delikatesów, sprzedawców lokalnych, zakładów zbiorowego żywienia i domów handlowych. Zainteresowane są także miejscowe restauracje. Obecnie największym problemem jest połączenie istniejącego cyklu i tras dojazdowych do różnych sklepów i ogrodów przy gospodarstwach, szczególnie w miesiącach letnich.

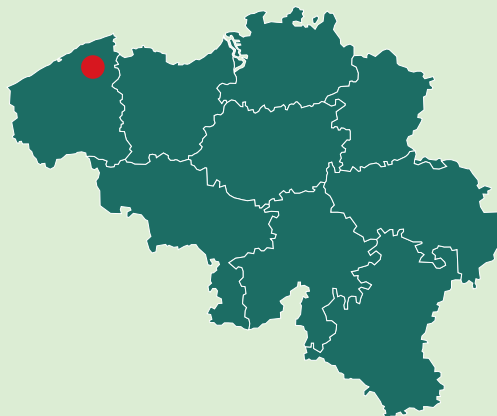
Pascal Brusselse, rolnik z Klokkehof, mówi: „Mam trudności z przekonaniem lokalnych władz, że ustawienie drogowskazu bardzo by pomogło. Sam go zamontuję, ale muszę mieć ich zgodę”. Inną możliwością, jaką rozważa sieć, jest przygotowanie mapy okolicy z naniesionymi stosownymi informacjami.

Ponieważ żaden marketing nie zrekompensuje złej jakości produktu, określono kryteria jakościowe, których muszą przestrzegać członkowie sieci. Sieć może także regulować produkty oraz wprowadzać nowe zasady.

Dynamika grupy

Sieć ma obecnie dwudziestu czterech członków i stale się rozrasta. Jej koordynator Drieke Beuselinck mówi: „Sieć powoli nabiera rozpędu, ponieważ jej członkowie czują, że mogą sobie zaufać. W dużej mierze przyczyniła się do tego organizacja spotkań, na których członkowie mogą wymieniać doświadczenia”.

To pierwsza i być może najważniejsza bezpośrednia korzyść ze współpracy. Inaczej mówiąc: „jedność to siła”, co swoją drogą jest zgodne z założeniami programu Leader+ w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

Strategia na rzecz produktów prosto z gospodarstwa rolnego

Państwo członkowskie: Belgia

Region, okręg: Flandria

Nazwa LGD: Brugse Ommeland

Ludność: 98 500

Powierzchnia: 492 km²

Całkowity koszt projektu: 362 536 euro

UE: 181 268 euro

Inne fundusze publiczne: 181 268 euro

Kontakt: Drieke Beuselinck

Adres: Streekhuis Kasteel Tillegem

Tillegemstraat 81

B-8200 St Michiels (Brugge) Belgia

Tel. (32) 50 40 70 18

Faks (32) 50 40 31 41

E-mail: drieke.beuselinck@west-vlaanderen.be

Internet: www.onthaalopdeboerderij.be

Zdjęcie: jednostka sieci krajowej Belgii

Regionalne dania przygotowywane według miejscowych przepisów ...

HISZPANIA

Odnawianie tradycji na Balearach – przepis na sukces

Wyspiarskie inicjatywy na rzecz rozwoju i zachowania dziedzictwa kulinarnego poprzez zastosowanie innowacyjnego podejścia do zdobywania nowych klientów

Wstęp

Degustacja produktów lokalnych, sprzedaż ekologicznych produktów lokalnych oraz spółdzielnia dostarczająca gotowe do podgrzania potrawy przyrządzane zgodnie z tradycyjnymi przepisami to trzy inicjatywy, które przywołują stare tradycje i dostosowują je do nowych potrzeb rynku.

Kilka grup rozwojowych na Balearach chce zapewnić swojemu regionowi zróżnicowaną przyszłość, w której turystyka nadmorska będzie stanowić dodatkowe, a nie główne źródło zysku. Połączenie turystyki z innymi dostępnymi zasobami zwiększa rezultaty prowadzonych obecnie działań, takich jak ponowna ocena produktów lokalnych.

Przejęcie inicjatywy

Francisco Blanco, menedżer LGD Mallorca Rural, podsumowuje propozycję grupy dla programu Leader+: „Tylko dziewięć z 36 gmin to gminy nadmorskie, a z dala od plaży istnieje wiele możliwości rozwoju gospodarczego w oparciu o produkty lokalne. W tej kwestii nadal istnieje wiele nieporozumień, a my próbowaliśmy wspierać te inicjatywy, które stwarzają miejsca pracy i zwiększają wartość naszych lokalnych produktów”.

Can Cotanet to centrum, w którym realizowane są dwie inicjatywy: „Degustacja produktów lokalnych” oraz „Sprzedaż lokalnych produktów ekologicznych”. Ośrodek otworzył podwoje w połowie sierpnia 2003 r. w San Juan. Jego kierownicy Bartolomé Gari i Montserrat Payeras chcieli wskazać lokalne tradycje gastronomiczne w oparciu

o produkty sezonowe oraz udostępnić je klientom w miejscu zlokalizowanym w sercu Majorki.

„Mieliśmy gospodarstwo, które chyliło się ku upadkowi, i postanowiliśmy, że je odbudujemy. Posiadłość o powierzchni trzech i pół hektara daje nam możliwość uprawy własnych produktów ekologicznych, chcemy nawet dać naszym klientom możliwość samodzielnego zbierania z pól produktów, które chcą kupić. Mając to na uwadze, 16 sierpnia otworzyliśmy nasze centrum i tylko we wrześniu sprzedaliśmy w nim 1250 posiłków”.

Dowodem sukcesu było uznanie ze strony innych producentów na wyspie. „Rolnicy ekologiczni mają trudności z dystrybucją swoich produktów, a takie centrum daje im nowe możliwości. Zwykle, jeśli klientowi smakuje posiłek i ma możliwość zabrania produktu do domu, chętnie go kupi”. Centrum ma 74 miejsca i oferuje różnorodny asortyment: „Praca z produktami sezonowymi nie ogranicza, przeciwnie – dzięki temu możemy korzystać z produktów najwyższej jakości. Dziedzictwo gastronomiczne wyspy jest bardzo bogate, ale mało znane” – podkreśla Pani Montserrat Payeras.

Odnajdujemy je w wielu daniach, takich jak: *frito mallorquin*, *escalduns*, ciasta, pomidory winogronowe ze śledziami oraz *arroz brut*. Kucharka centrum, Barbara, zarzuciła gotowanie w domu na rzecz pracy w ośrodku. „Robię to samo co w domu, ale tu moja praca jest bardziej doceniana. Dotychczas tym przepisom nie groziło zapomnienie, ponieważ były przekazywane z pokolenia na pokolenie, ale obecnie ludzie nie mają czasu na gotowanie albo możliwości przekazywania wiedzy. Poza tym do tych przepi-

...zachowują świeżość dzięki opakowaniom próżniowym i są gotowe do rozwieszenia po sklepach

sów stosuje się produkty najwyższej jakości i trzeba wiedzieć, jak i kiedy można je gotować, co wcale nie jest takie proste". Zespół ośrodka to, oprócz Barbary, dyrektora oraz dwóch innych pracowników.

„Obecnie planujemy otworzenie wystawy plastycznej, gdyż uważamy, że sztuka świetnie pasuje do miejsca i naszych potraw. Otrzymaliśmy już kilka interesujących propozycji. Poza tym część organizatorów wycieczek chce włączyć odwiedziny w naszym ośrodku do swojej oferty” mówi Montserrat Payeras.

Tradycja w „próżni”

Trzecią inicjatywą jest spółdzielnia zwana Be de Sal, która odpowiada za tradycję „w próżni”. Nie tylko słońce i plaże przyciągają tysiące turystów, którzy co roku odwiedzają Majorkę, ale także wiejski charakter wyspy. Coraz popularniejsza staje się agroturystyka, a miejscowe firmy stale rozszerzają asortyment oferowanych produktów, by sprostać wzrostowi zainteresowania.

Obszary wiejskie mogą rozwijać się na wiele sposobów, a jednym z nich jest metoda pakowania i prezentacji produktów. Dobrym przykładem jest tu projekt wspierany przez spółdzielnię Be de Sal z gminy miejskiej Porreres. „Nasza spółka to czworo ludzi, którzy pracowali w branży restauracyjnej i znają ją od podstaw. Z doświadczenia wiemy, że istnieje spora luka na rynku, jeśli chodzi o dostarczanie posiłków w małych wiejskich ośrodkach. Ze względu na niewielkie rozmiary takie miejsca nie mogą zatrudniać kucharzy, zatem wolą w ogóle zrezygnować z podawania posiłków. Nasz projekt może wypełnić tę lukę. Przygotowujemy potrawy na podstawie tradycyjnych miejscowych przepisów z miejscowych surowców, które pozyskujemy wprost od producentów. Gotujemy posiłki i pakujemy je w opakowania próżniowe, a następnie dostarczamy do wiejskich ośrodków wypoczynkowych, gdzie są dogotowywane i podawane gościom” wyjaśnia Miguel Sureda Està, założyciel spółki, której członkami są także Juan Egidios, Salvador Vadell i Carmen Pinteña.

Surowce są wybierane w miejscu ich wytwarzania i następnie wysyłane do zakładów Be de Sal, które zajmują 300 m² powierzchni. Surowce są magazynowane, a następnie gotowane według tradycyjnych przepisów i umieszczane w specjalnych magazynach-chłodniach w temperaturze 3° C. Początkowo zamierzaliśmy pracować wyłącznie dla małych gospodarstw agroturystycznych, ale obecnie nie wykluczamy dostarczania naszych produktów odbiorcom prywatnym i instytucjonalnym, gdyż w obecnych czasach ludzie albo nie mają czasu na gotowanie w domu, albo, co jest częstsze, nie znają tradycyjnych przepisów”.

Spółdzielnia Be de Sal będzie także organizować szkolenia i degustacje dla menedżerów gospodarstw agroturystycznych. Szkolenie powinno pomóc małym ośrodkom agroturystycznym w jak najlepszym wykorzystaniu usługi dostarczania posiłków.

Z punktu widzenia założycieli kluczową rolę w tym projekcie odegrała grupa Leader+. „Ten pomysł chodził nam po głowach przez rok, ale nie wiedzieliśmy, jak wcielić go w życie. Dzięki wsparciu ze strony inicjatywy Leader+ możemy teraz rozwijać nasze przedsięwzięcie tak, jak chcemy”.

Wskrzeszanie tradycji Balearów

Państwo członkowskie: Hiszpania
Region, okręg: Baleary, Majorka
Nazwa LGD: Associació Mallorca Rural
Ludność: 105 479
Powierzchnia: 1247 km²

Can Cotanet

Całkowity koszt projektu: 295 396 euro
UE: 44 309 euro
Inne fundusze publiczne: 44 309 euro
Fundusze prywatne: 206 778 euro

Be de Sal

Całkowity koszt projektu: 136 922 euro
UE: 20 538 euro
Inne fundusze publiczne: 20 538 euro
Fundusze prywatne: 95 846 euro

Kontakt: Francisco Blasco Querol
Adres: Cavallers, 22, 2° (Casal Pere Capellà)
 E-07210 Balears, Hiszpania
Tel. (34) 971 66 54 04
Faks (34) 971 66 54 83
E-mail: info1@leadermallorca.org
Internet: <http://www.leaderplus-dewaarden.nl/>

Zdjęcia: jednostka sieci krajowej Hiszpanii

Elementy *Bergholz*¹ w wielu budynkach i produktach wysokiej jakości

AUSTRIA

Bergholz – budowanie wspólnej platformy współpracy

Finansowanie ze środków Leader+ umożliwia współpracę regionalną w zakresie rozwoju i promocji miejscowych produktów drewnianych

Na podstawie artykułu Luisa Fildschustera z jednostki Sieci Krajowej Austrii oraz Andreama Neuhausera, kierownika LGD Natur- und Kulturerbe Vorarlberg (Dziedzictwo naturalne i kulturowe Vorarlberg).

Wstęp

Współpraca międzysektorowa to ważny środek działający na rzecz skutecznego rozwoju obszarów wiejskich. W 2002 r. producenci regionalni z regionu Leader+ Vorarlberg² opracowali asortyment produktów wykonanych z *Bergholz*. Ta inicjatywa zbliżyła do siebie gminy i rolników, którzy nawiązali współpracę w zakresie przygotowania wspólnej strategii sprzedaży drewna i innych produktów pochodzących z rezerwatu biosfery Großes Walsertal.

W Großes Walsertal drewno białej jodły, świerku i kłonu jest określane mianem *Bergholz*. Wydawać by się mogło, że drewno z tych gatunków drzew jest raczej mało popularne, ponieważ drzewa te rosną wolno i w trudnych warunkach na stromych górskich zboczach. Mają jednak

duże znaczenie dla regionu, ponieważ stanowią naturalną ochronę przed lawinami w zimie i potokami błota spływającymi po intensywnych opadach deszczu. Wolne tempo wzrostu drzew nadaje drewnu naturalne piękno.

Sukces, jaki odniosły firmy korzystające z tego drewna, wpłynął na cały region Leader+; na przykład okoliczne domy są budowane z lokalnego drewna. Nowe centrum gminne w Blond to drewniana konstrukcja wykonana z *Bergholz*, całe zaś wnętrze dobrze znanego ośrodka odnowy biologicznej zmieniono i urządzono meblami z tych gatunków drewna. Drewno to wykorzystano także do odnowienia regionalnej mleczarni alpejskiej, a obecnie ze względu na spore zapotrzebowanie w Niemczech na domy i meble wykonane z *Bergholz* jest ono także eksportowane.

Z inicjatywy lekarza

Boźcem do rozpoczęcia projektu było zamówienie pewnego lekarza, który chciał wybudować ekologiczny i trwały

dom z drewna. To zlecenie zrealizowały wspólnie cztery firmy z regionu Großes Walsertal: warsztat stolarski, ciesielski, tartak oraz przedsiębiorstwo leśne.

Sukces przedsięwzięcia zaowocował dalszym popytem na takie usługi. Z pomocą inicjatywy Leader+ (patrz poniżej) powstała koncepcja współpracy regionalnej na dużą skalę. W chwili obecnej w projekcie uczestniczy dziewięciu producentów ze wszystkich ośmiu gmin położonych w dolinie i czterech gmin wiejskich. Ich wspólnym celem jest wykorzystanie regionalnego *Bergholz* do wytwarzania produktów końcowych wysokiej jakości. Założono wspólną organizację marketingową, która już zajmuje się sprzedażą tych produktów.

Finansowanie Bergholz ze środków Leader+

Inicjatywa Leader+ daje pomysłodawcom przedsięwzięcia trzy główne korzyści:

- Skoncentrowanie finansowania na podejściu „od pomysłu do koncepcji produktu” bez nadmiernej biurokracji w bardzo ważnej początkowej fazie przedsięwzięcia.
- Ze względu na międzysektorowość projektu Leader+ to najlepsze źródło finansowania przedsięwzięć, w których uczestniczą organizacje lub partnerzy z różnych środowisk: przedstawiciele MŚP, rolnictwa i władz lokalnych.
- LGD lub jej kierownictwo są dobrze znani lokalnej społeczności jako organizacja zapewniająca wsparcie dla innowacyjnych pomysłów i projektów. Zatem w przypadku Bergholz realizacja projektu była możliwa wyłącznie dzięki sfinansowaniu struktury pomocowej na poziomie lokalnym przez Leader+.

Gwarancja jakości ekologicznej od surowca po produkt końcowy

Rozwój przedsięwzięcia finansowanego ze środków Leader+ obejmuje warsztaty w celu rozwoju niezbędnych struktur organizacyjnych oraz kryteria wspólnego marketingu współpracy w zakresie Bergholz. Obejmują one:

- doradztwo podczas pierwszej fazy działania organizacji marketingowej;
- opracowanie strategii marketingowej;
- opracowanie strategii komunikacyjnych;
- stworzenie nowych innowacyjnych produktów i koncepcji ich wprowadzenia na rynek.

Pierwszym krokiem było stworzenie struktury organizacyjnej w celu wprowadzenia na rynek marki Bergholz. Następnie rozpoczęto pracę nad strategią marketingową

i innowacjami produktów. Motywacją do wszystkich tych działań jest dążenie do wszechstronnej i wysokiej jakości. Podstawowym elementem strategii jest „świadczenie Bergholz”, które zobowiązuje wszystkich członków do przestrzegania następujących gwarancji:

- pochodzenia – zapewniającej, że stosowane drewno pochodzi wyłącznie z regionu Großes Walsertal;
- produkcji – gwarantującej, że produkty są wytwarzane wyłącznie przez firmy Bergholz;
- przetwarzania – dotyczącej wykorzystania materiałów organicznych oraz gwarantującej, że cały proces produkcyjny spełnia niniejsze kryteria;
- usuwania – zapewniającej, że produkty Bergholz nie są odpadami niebezpiecznymi i że wszystkie materiały podlegają całkowitemu recyklingowi.

Poza tym przedsiębiorstwa Bergholz gwarantują całkowitą integralność. Oznacza to, że każdy klient może w każdej chwili sprawdzić, na jakim etapie opracowania znajduje się jego zamówienie. Niezależny organ kontrolny sprawdza zgodność z powyższymi kryteriami jakościowymi. W praktyce oznacza to, że drewno dostarczane przez przedsiębiorstwa leśne otrzymuje etykietę i jest sortowane pod względem jakości i przeznaczenia. Drewno odbierają lokalne stolarnie, które wykonują z niego meble i domy wysokiej jakości. Wytwarzane produkty to między innymi: stoły, stołki, ławki, łóżka, szafy, okna, kominki, meble ogrodowe i innowacyjne meble biurowe.

Innowacyjny projekt i orientacja na klienta

Region Leader+ Vorarlberg jest znany z nowatorstwa architektonicznego. Przez wiele lat był celem wycieczek edukacyjnych przyjeżdżających tu z całej Austrii i z zagranicy. Inicjatywa Bergholz podtrzymuje tę tradycję, prowadząc

aktywną współpracę z architektami w zakresie projektowania i architektury.

Innowacyjny projekt i współpraca to, oprócz jakości ekologicznej, podstawowe czynniki stanowiące o powodzeniu projektu Bergholz. Dzięki współpracy przedsiębiorstw leśnych i producentów możliwe jest skuteczne realizowanie dużych i skomplikowanych zamówień, ponieważ od chwili złożenia zamówienia do uregulowania płatności klient kontaktuje się z jedną osobą. Kolejnym kryterium powodzenia projektu jest wspólny marketing. Targi branżowe, działania *public relations* i inne przedsięwzięcia marketingowe zaowocowały dużą rozpoznawalnością marki na rynku, której nie mogłaby osiągnąć pojedyncza firma.

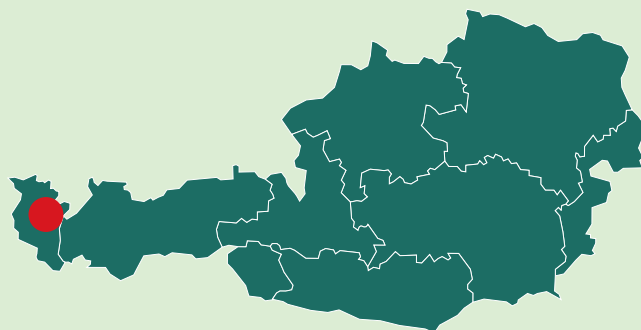
Zakładanie sieci regionalnej

Na początku przedsięwzięcia najważniejsze było znalezienie odpowiedzi na pytanie: „W jaki sposób sprzedawać i promować drewno z regionu Großes Walsertal?”. Do tej pory lokalni wytwórcy kupowali surowce w dużych ilościach na rynkach międzynarodowych, ze względu na niską cenę, dostępność oraz jasno określoną jakość. „Musielimy przerwać tę tendencję” opowiada Rudi Lerch, przewodniczący LGD. „I zrobiliśmy to, wprowadzając projekt Bergholz. Dziś, trzy lata później, możemy z dumą oznajmić, że projekt odniósł sukces w wielu dziedzinach. Znacznie wzrosło wykorzystanie lokalnego drewna. Stworzono łańcuch wartości: od przedsiębiorstw leśnych, po cieśli, stolarzy i architektów”. Rudi Lerch zdaje sobie sprawę, że ten projekt mógł zostać zrealizowany tylko dzięki wsparciu Leader+. Ostatnie słowo należy do Rudiego Lercha: „Projekt Bergholz ma znaczenie nie tylko dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego przedsiębiorstw, ma także wymiar społeczny dla całej doliny. Dzięki niemu MŚP mają zagwarantowaną rację bytu i stworzono lub utrzymano przeszło 50 miejsc pracy dla wykwalifikowanych pracowników”.

Wygląda na to, że inni podzielają tę opinię. W 2002 r. projekt Bergholz otrzymał nagrodę prowincji Vorarlberg za innowacyjność.

¹ *Bergholz* znaczy „górskie drewno”.

² Vorarlberg jest prowincją w zachodniej części Austrii. Großes Walsertal to jedna z dolin w Vorarlbergu.

Bergholz

Państwo członkowskie: Austria

Region, okręg: Vorarlberg

Nazwa LGD:

Natur- und Kulturerbe Vorarlberg

Ludność: 64 468

Powierzchnia: 1716 km²

Całkowity koszt projektu: 91 504 euro

UE: 38 432 euro

Inne fundusze publiczne: 2745 euro

Fundusze prywatne: 50 327 euro

Kontakt: Artur Müller

Adres: Buchholz 33, A-6731 Sonntag, Austria

Tel. (43) 555 42 00 80

Faks (43) 555 42 00 40

E-mail: artur.mueller@aon.at

Internet: www.bergholz.at

Zdjęcia: LGD Natur- und Kulturerbe Vorarlberg

NAJLEPSZE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH I KULTUROWYCH

Wprowadzanie zintegrowanego podejścia – stare place w nowej szacie

Na odrestaurowanych placach w kilku zabytkowych osadach wokół Lukki w Toskanii znowu kwitnie życie

Wstęp

W małej gminie Fabbriche di Vallico zainwestowano spore środki z programu Leader+ na restaurację pięciu małych zabytkowych placów. Dwa z nich mieszczą się w centrum Fabbriche, a pozostałe trzy w okolicznych górskich wioskach. Obszar mieści się w regionie objętym działaniem LGD Garfagnana Ambiente e Sviluppo, która działa w prowincji Lukka.

Place położone przed wspaniałymi zabytkowymi budynkami w latach siedemdziesiątych pokryto asfaltem i przeznaczono na parkingi dla mieszkańców. Zrobiono to bez większej dbałości o środowisko naturalne czy dziedzictwo kulturowe lokalnej społeczności. W ostatnich dziesięcioleciach liczba ludności w całej gminie spadła, miasteczka zaczęły podupadać, a mieszkańcom żyło się coraz gorzej. Renowacja tych wiejskich placów stanowi część zintegrowanego planu działania, który ma na celu rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, a tym samym poprawę jakości życia mieszkańców regionu.

Wykorzystanie potencjału kulturowego

Mimo opisanych wyżej problemów gmina Fabbriche di Vallico ma duży potencjał gospodarczy, który zawdzięcza swojemu bogatemu dziedzictwu kulturowemu oraz zasobom naturalnym. Cały region położony jest na terenie parku narodowego Gór Apuańskich, znanego między innymi z marmuru, z którego Michał Anioł rzeźbił swoje posągi. W parku znajduje się już rozległa sieć dobrze przygotowanych szlaków turystycznych. Sieć rozciąga się od samego Fabbriche aż do podnóża Gór Apuańskich i obecnie stanowi główne i najpilniejsze wyzwanie środowiskowe w regionie. Region ma wiele realnych możliwości rozwoju turystyki. Wystarczy wspomnieć, że łączy w sobie naturalne piękno przyrody z dziedzictwem architektonicznym i historycznym śródmieścia i sąsiednich osad. Wszystkie te miejsca mogą stać się atrakcjami turystycznymi, o ile powstaną stosowne inicjatywy pozwalające na ich zrównoważony rozwój i ochronę.

Mając tyle interesujących miejsc w okolicy, władze gminne wykorzystały szansę stworzoną przez program Leader+ i we współpracy z LGD Środowisko i Rozwój Garfagnana koordynują obecnie wiele projektów (trwających lub planowanych).

Nowy wizerunek odnowionych osad regionu

Kluczową sprawą było odrestaurowanie niektórych miejskich placów i przywrócenie im dawnej świetności. Oznaczało to nie tylko odtworzenie ich pierwotnego przeznaczenia jako miejsca spotkań, ale również wykorzystanie ich potencjału jako atrakcji turystycznej. Inicjatywa objęła zatem odbudowę typowych zabytkowych fragmentów, takich jak bruki i tereny zielone, oraz odrestaurowanie oryginalnych elementów architektonicznych. Wymieniono także współczesne elementy ulic, które nie pasowały do stylu odbudowanych placów. Stopniowo odnowione miejsca ponownie oddano do użytku mieszkańcom i lokalnym sklepom, tworząc w nich miejsca wystaw, targów i innych wydarzeń kulturalnych.

Oczekiwane skutki zintegrowanego podejścia

To przedsięwzięcie jest szczególnie interesujące ze względu na jego skutki, nie jest bowiem odosobnionym projektem realizowanym na obszarze objętym inicjatywą Leader+, ale stanowi integralną część większej grupy inicjatyw prowadzonych w ramach strategii zainicjowanej przez LGD. Ze względu na liczbę i zakres projektów renowacyjnych przewidywanych dla tych odległych i zaniedbanych obszarów projekt zajął się z innymi działaniami realizowanymi przez LGD. Jest on także dobrym

przykładem połączenia dwóch tematów programu Leader+: „najlepsze wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych” oraz „poprawa jakości życia na obszarach wiejskich”.

Strategia planu LGD przyczyniła się do uruchomienia procesu renowacji w całym regionie, uwzględnia ona także rozwój działalności gospodarczej na tym obszarze. LGD zastosowała interesującą metodę wdrażania programu, która jest blisko związana z naturalnymi zasobami regionu oraz zdefiniowała szereg „projektów lokalnych”, wspólnie promowanych przez miejscowe organizacje i władze. Takie podejście może okazać się naprawdę skuteczne, ponieważ jego skutki i wpływ wzmacnia precyzyjna i dobrze ukierunkowana strategia wykorzystywania zasobów lokalnych.

Przekazywanie najlepszych praktyk

Zgodnie z wyżej opisanym podejściem prace wykonane przez gminę Fabbriche di Vallico stały się częścią „Lokalnego programu pilotażowego” dla gminy górskiej Media Valle del Serchio. Nadrzędnym celem programu jest zapobieganie dalszemu wyludnianiu tego obszaru oraz poprawa niektórych aspektów życia na wsi w tym regionie. Cel ten można osiągnąć poprzez zastosowanie serii skoordynowanych działań, których zadaniem jest zapewnienie społeczności lokalnej lepszych możliwości gospodarczych i społecznych.

Pierwsze efekty, jeśli chodzi o wybór metody działania i możliwość zastosowania jej w innych projektach, już są widoczne, gdyż w czterech sąsiednich regionach zaplanowano podobne inicjatywy i nic nie stoi na przeszkodzie, by w przyszłości można było je realizować w dowolnym miejscu.

Odnawianie wiejskich placów

Państwo członkowskie: Włochy

Region, okręg: Toskania, Lukka

Nazwa LGD:

Garfagnana Ambiente e Sviluppo

Ludność: 112 266

Powierzchnia: 1651 km²

Całkowity koszt projektu: 250 000 euro

UE: 61 275 euro

Inne fundusze publiczne: 81 225 euro

Fundusze prywatne: 107 500 euro

Kontakt: Stefano Stranieri

Adres: Via V. Emanuele,9

55032 Castelnuovo di Garfagnana (Lucca),
Włochy

Tel. (39) 583 64 44 49

Faks (39) 583 64 44 74

E-mail: gal@garfagnana.it

Internet: www.galgarfagnana.it

Zdjęcia: LGD Garfagnana Ambiente e Sviluppo

Szwedzka młodzież gra na naturalną i kulturową nutę

Hälsinge Låtverkstad – „Warsztaty melodii i dźwięków Hälsinge” chronią od zapomnienia i rozwijają folklor muzyczny regionu

Wstęp

„Warsztaty melodii i dźwięków Hälsinge” (po szwedzku Hälsinge Låtverkstad) były jednym z pierwszych dużych projektów zrealizowanych przez LGD Intryck Hälsingland. Jesienią 2001 r. organizacja zajmująca się szkoleniami i edukacją dorosłych Bilda wykonała studium wykonalności projektu. Na jego podstawie, wraz z towarzystwem muzyki ludowej Hälsingland, złożyła stosowny plan i wniosek do LGD Leader+ Intryck Hälsingland. Celem przedsięwzięcia było umożliwienie młodzieży zainteresowanej muzyką i (lub) grą na instrumentach muzycznych nauki tradycyjnej muzyki ludowej, która ma bardzo silne korzenie w regionie. Młodzi muzycy mieli spotykać się i uczyć od siebie, a także nawiązywać kontakty ze znanymi i sławnymi zawodowymi muzykami i skrzypkami. W ramach projektu młodzi ludzie mieli się także uczyć przygotowywania demonstracyjnych płyt z muzyką, występowania przed publicznością, negocjowania gaż i tworzenia sieci z innymi muzykami.

Początek nowej świadomości muzycznej

Aby zrozumieć wpływ, jaki wywarł projekt od jego rozpoczęcia jesienią 2002 r., trzeba zdać sobie sprawę z silnej tradycji i kultury muzyki ludowej w Hälsingland, regionie, w którym muzyka ta była zawsze obecna. W pobliskim regionie Dalarna tradycja i przywiązanie do dawnych melodii i przedstawień były zawsze ważne, toteż tamtejszy repertuar muzyczny jest bardzo bogaty, choć konserwatywny. Inaczej rzecz miała się w Hälsingland, gdzie zawsze istniała swoboda w interpretowaniu muzyki ludowej na nowo i rozwijania własnego stylu na podstawie oryginalnej muzyki. W latach sześćdziesiątych zainteresowanie muzyką tradycyjną nieco zmalało, ale „ruch zielonej fali” (albo odradzanie się tradycji wiejskiej) w kolejnej dekadzie ponownie przyniósł zainteresowanie muzyką ludową i tradycyjną kulturą, które spowodowało odrodzenie się lokalnej muzyki i pieśni.

Muzyka wychodzi z cienia

Program nauczania w szkołach podstawowych i na zajęciach pozalekcyjnych obejmuje niemal wszystkie gatunki muzyki – od klasycznej poprzez rockową po *heavy metal*, z wyjątkiem muzyki ludowej! Ta muzyka była tradycyjnie przekazywana z pokolenia na pokolenie w wioskach, gdzie niegdyś każde dziecko od najmłodszych lat grało na jakimś instrumencie, często na skrzypkach. W miarę jak zmniejszała się liczba miejsc i okazji do spotkań, ginęła tradycja przekazywania muzyki i kultury, mimo że zapotrzebowanie na tradycyjną muzykę i grę wiejskich skrzypków powoli, lecz stale rosło.

Badanie wykonalności przeprowadzone przez instytucję szkoleniową Bilda w latach 2001–2002 pokazało, że wielu młodych ludzi chciałoby zostać muzykami lu-

Jedna z wielu prób przed występami publicznymi

Szwedzcy muzycy ludowi na tournée w Zjednoczonym Królestwie...

...i nieco bliżej domu

dowymi. Badanie dowiodło także istnienia zapotrzebowania na muzykę ludową oraz potwierdziło, że wielu profesjonalnych muzyków ludowych byłoby zainteresowanych uczeniem swoich młodych następców. Projekt miał zatem potencjał w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego oraz budowania i wzmacniania tożsamości regionalnej.

Fundusze Leader+ trafiają na podatny grunt

Plan przygotowany przez LGD Leader+ Intryck Hälsingland, którego realizację rozpoczęto w 2002 r., zakładał finansowanie 15 młodych muzyków. Początkowo planowano zorganizowanie zajęć weekendowych, na których młodzi muzycy mogliby wspólnie grać oraz ćwiczyć z uznanymi zawodowymi muzykami ludowymi. Zajęcia obejmowały warsztaty oraz naukę przygotowania płyt demonstracyjnych i występowania na żywo przed publicznością. Zamierzano kontynuować realizację projektu przez 4–5 lat, co roku finansując zajęcia kolejnych 15 młodych muzyków. Głównym źródłem funduszy była LGD Leader+ Intryck Hälsingland, a dodatkowe środki zapewniła organizacja szkoleniowa Bilda i inni partnerzy.

Duże zainteresowanie muzyką

Jako że w pierwszym roku chęć uczestniczenia w projekcie zadeklarowało 40 młodych muzyków, Bilda postanowiła zwiększyć liczbę uczestników z 15 do 24 (maksymalna możliwa wielkość grupy). W związku z tym od czasu rozpoczęcia projektu ponad 100 młodych wykonawców przeszło szkolenie muzyczne i nawiązało kontakt ze znanymi muzykami. Udział w zajęciach dał im podstawy do dalszych działań twórczych w dziedzinie muzyki ludowej, nauczył pisania i nagrywania muzyki oraz reklamowania swojej twórczości. Od tego czasu powstało kilka sieci. Także uznani muzycy zyskali nową inspirację poprzez kontakt z młodszymi kolegami. Grupa młodzieży, która uczestniczyła w projekcie Låtverkstad, jest zapraszana do współuczestniczenia w występach muzycznych nie tylko w obszarze objętym działalnością Leader+, ale i na terenie całej Szwecji.

Wpływy muzyczne

Wyniki w pierwszym roku działania projektu były tak dobre, że można było rozszerzyć go o specjalne szkolenie dla młodych śpiewaków ludowych, na które jest już przygotowana lista oczekujących. Ta część projektu ma na celu zgromadzenie tradycji pieśniarskich społeczności wiejskiej i zaprezentowanie jej szerszej publiczności.

Projekt Låtverkstad i jego sekcja młodzieżowa cieszy się sporą popularnością, także w mediach o zasięgu krajowym. Inne grupy, które nie uczestniczyły w projekcie, wyraziły chęć udziału w nim i czerpania z jego energii i witalności. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, Låtverkstad zorganizował kilka dużych, otwartych spotkań, na których można było nauczyć się: starych pieśni, tradycyjnych technik śpiewu, doskonalić umiejętność gry na skrzypcach lub poznać jej podstawy oraz podstawy gry na tradycyjnych skrzypcach skandynawskich.

Występy przed publicznością

Bezpośrednim rezultatem tego projektu jest ponadnarodowe przedsięwzięcie SNAP (Sweden North Pennines And Ploërmel), w którym uczestniczą Intryck Hälsingland (Szwecja); Leader+ North Pennines (Zjednoczone Królestwo) oraz GAL Pays de Ploërmel – Coeur de Bretagne (Francja). W przedsięwzięciu dotyczącym tradycyjnej muzyki ludowej zorganizowanym na podstawie warsztatów Hälsinge biorą udział grupy młodzieży z tych trzech regionów.

Współpraca, która rozpoczęła się od kilku wizyt, owocuje wydawaniem jednej płyty kompaktowej rocznie, nagrywanej przez młodzież tych trzech regionów. Raz do roku w każdym regionie grupa będzie odbywać tournée, planowane jest także założenie strony internetowej projektu. Celem projektu jest ponowne wzbudzenie zainteresowania tradycyjną muzyką regionalną wśród młodzieży, być może wpłynie on także na kształcenie muzyczne w regionach.

Występy objazdowe zwiększą potencjał turystyczny regionów, nie tylko ze względu na przyjazd samych muzyków, ale i możliwe skutki dodatkowe warsztatów, czyli wizyty rodzin i przyjaciół uczestników projektu. Na stronie internetowej znajdują się także informacje o regionach i ich atrakcjach.

Młodzi ludzie z obszarów wiejskich będą mogli spotkać swoich rówieśników z innych krajów Europy, doskonalić znajomość języków obcych i wzmocnić tym samym poczucie własnej wartości. Projekt będzie popularyzować

nowe metody nauczania muzyki ludowej oraz tworzenie sieci, które mogą przyczynić się do powstania wielkiej sieci muzyki ludowej, obejmującej swym zasięgiem całą Europę. To także dobra metoda prezentacji tradycji i kultury regionów uczestniczących w przedsięwzięciu.

Kulturowa siła dla całego regionu

Projekt Låtverkstad, który rozpoczął się niemal cztery lata temu od jednego skromnego życzenia, w 2005 r. rozrósł się do siły muzycznej wzbogacającej i uzupełniającej dziedzictwo kulturalne regionu Hälsingland. Większość młodzieży uczestniczącej w projekcie ma mniej niż 20 lat i dzięki projektowi ma lepsze możliwości rozpoczęcia kariery muzycznej. Muzyka, którą grają, przemawia do szerokiej publiczności, a dzięki Leader+ ci młodzi ludzie nauczyli się także przekazywania kultury muzycznej mieszkańcom swojego regionu i innych części kontynentu.

Hälsinge Låtverkstad

Państwo członkowskie: Szwecja
Region, okręg: Hälsingland
Nazwa LGD: Intryck Hälsingland

Ludność: 55 595

Powierzchnia: 11 993 km²

Całkowity koszt projektu: 797 602 euro*

UE: 152 082 euro

Inne fundusze publiczne: 228 124 euro

Fundusze prywatne: 417 396 euro

*Bez projektu SNAP

Kontakt: Lena Bergils

Adres: Kulthammar

820 40 Järvsö, Szwecja

Tel. (46) 651 76, faks 70 51

Faks (46) 651 402 08

E-mail: lena.bergils@intryckhalsingland.nu

Internet: www.intryckhalsingland.nu

Zdjęcia: jednostka sieci krajowej Szwecji

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA NA OBSZARACH WIEJSKICH

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Nigdy zbyt młodzi, aby się zaangażować – poprawa lokalnych placów zabaw

Podejście oddolne i finansowanie ze środków Leader+ daje wiejskim dzieciom możliwość stworzenia własnego modelowego placu zabaw

Wstęp

Projekt rekreacyjny dla dzieci Standlake wyrósł z inicjatywy komitetu rekreacyjnego rady parafialnej, który chciał stworzyć dodatkowe miejsca wypoczynku we wsi. Niegdyś dzieci mogły bezpiecznie bawić się na ulicach, ale czasy się zmieniły i obecnie nie jest to już możliwe. Rada parafialna Standlake uznała jednak, że dzieci i młodzi ludzie z wioski powinni mieć dostęp do lepszych miejsc zabaw, i przystąpiła do sprawdzania istniejących ośrodków dla młodzieży.

Najbliższe miejsca zabaw znajdują się sześć mil od wsi. W Standlake mieści się prywatny klub tenisowy oraz klub krykietowy, jednak do tej pory wieś nie oferowała młodym ludziom zbyt wiele, mimo że 16% lokalnej populacji to osoby poniżej 16 roku życia. Poza tym jej mieszkańcy czuli, że coraz mniej ich łączy – większość z nich dojeżdża do pracy, zatrudnienie na miejscu jest niewielkie, a dzieci chodzą do kilku szkół ponadpodstawowych. Gdy zauważono potrzebę integracji, komitet rekreacyjny rady parafialnej uznał, że należy włączyć miejscowe dzieci w większą część całego systemu, gdyż zachęci je to do posiadania i używania własnych placów zabaw, spotkania się i wspólnej zabawy.

Dzięki programowi Leader+ to zaangażowanie nie ograniczyło się wyłącznie do konsultacji. Udział w programie umożliwił także włączenie do projektu przebudowy placu zabaw dla najmłodszych, który pierwotnie miał być zrealizowany w późniejszym terminie.

Dziecięca kreatywność i wspólna praca

Po podjęciu decyzji o odnowieniu placu zabaw dla kilkulatek komitet zwrócił się do dostawców z prośbą o zaoferowanie potrzebnego sprzętu. Żaden z nich nie prowadził asortymentu przeznaczanego dla tej grupy wiekowej, mogli oni jedynie zaproponować dostosowanie urządzeń przeznaczonych dla starszych dzieci. Takie rozwiązanie nie zadowalało komitetu, który zwrócił się do szkoły, licząc, że ta pomoże w rozwiązaniu problemu. Poproszono dzieci w wieku 7–9 lat o zastanowienie się, jakie rozmiary, kolory i przedmioty byłyby atrakcyjne dla małych dzieci oraz o przygotowanie modelu placu zabaw.

Dzieci wybrały tunel wierzbowy i kilka drewnianych elementów: „samochód przyjaźni”, schodki z platformą, siedziska w kształcie grzybów i wielobarwny tunel. Prace przygotowane przez dzieci były tak dobre, że zrobiono z nich wystawę w ratuszu. Zachęciły także komitet do zrealizowania projektów. Nawiązano współpracę z siecią

Dzieci mogą teraz bezpiecznie korzystać z wyników swojej pracy

West Oxfordshire Network (WON) i umożliwiono dzieciom prezentację prac menedżerowi programu Leader+. Każda grupa prezentowała swój model i wyjaśniała działanie poszczególnych elementów.

Wspieranie innowacji

Projekt spotkał się z bardzo dobrym przyjęciem przez WON. Dotarł do grupy, która niedawno skorzystała z finansowania Leader+, a przede wszystkim zaangażował beneficjentów w przygotowanie projektu. Rady parafialne nie zawsze są otwarte na pomysły młodych ludzi i ich potencjalny wkład w życie wspólnoty. WON była jednak na tyle zainteresowana tym wyjątkowym podejściem, że poprosiła grupę o spisanie swoich doświadczeń. Zaproponowała także dodatkowe fundusze na wybudowanie ławek dla dorosłych. Było to bardzo dobre rozwiązanie, z którego skorzystało wielu rodziców i dziadków.

Projekt w całości sfinansowała WON, fundusze uzupełniające programu Leader+ zapewniła zaś Defra (instytucja zarządzająca). Taki przydział środków był uzasadniony nie tylko stopniem innowacyjności i niskimi kosztami, ale także poziomem współpracy między szkołą a radą parafialną, bez której realizacja projektu nie byłaby możliwa. Poza tym rada parafialna i miejscowa społeczność zgromadziły już spore środki na realizację pozostałej części projektu rekreacyjnego. Zapewnienie finansowego wsparcia na tę małą część projektu Leader+ pozwoliło objąć jego zasięgiem

wszystkich mieszkańców wioski, a stosowne urządzenia służące do zabawy i rozrywki otrzymali wszyscy młodzi ludzie, niezależnie od wieku.

Realizacja projektu

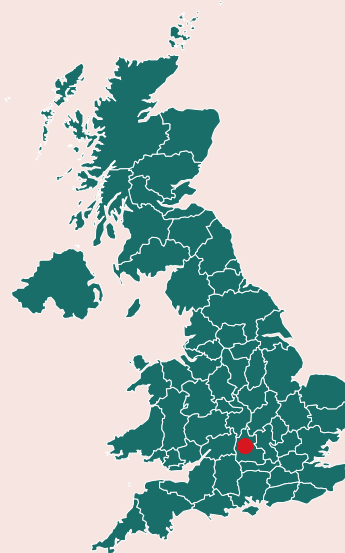
W grudniu 2004 r. wyznaczono kształt wierzbowego tunelu, a do sadzenia i związywania drzewek pochodzących z lokalnych zasobów zaproszono dzieci. Rada parafialna poprosiła miejscowych rzemieślników działających w ramach Sieci Rzemiosła Wiejskiego (innego projektu finansowanego przez Leader+) o wykonanie sprzętu, o zgodność z normami bezpieczeństwa i higieny zadbało zaś Stowarzyszenie Placów Zabaw Oxfordshire. Po wykonaniu elementów poproszono dzieci o ich pomalowanie. Członkowie komitetu mieli nie lada problem z powstrzymaniem dzieci przed zabawą na świeżo pomalowanym placu!

Oficjalne otwarcie placu miało miejsce w listopadzie 2004 r. Rada parafialna informuje, że cieszy się on coraz większą popularnością. Na placu zorganizowano między innymi przyjęcie urodzinowe dla maluchów. Odbywają się tam także spotkania Brownie (dziewczęcej formacji ruchowej), grup matek z małymi dziećmi oraz uczestników obozów harcerskich. Plac odwiedziła nawet specjalna wycieczka ze szkoły dla dzieci specjalnej troski. Uczniowie miejscowej szkoły, dumni z wykonanej przez siebie pracy, pokazywali plac zabaw swoim znajomym i krewnym z innych regionów. Pośrednim skutkiem projektu było zaangażowanie dwóch lokalnych firm.

Modelowy projekt

Projekt rekreacyjny Standlake to nadal jedyne tego rodzaju rozwiązanie w regionie, ale koncepcja wspólnego projektowania zdobyła pewną popularność. Komitet jubileuszowy Finstock (kolejny projekt finansowany ze środków Leader+), który także przymierzał się do ulepszenia swoich miejsc zabaw, postanowił skorzystać z tych doświadczeń. Cała lokalna społeczność zaangażowała się w projektowanie nowego placu zabaw i wkrótce przystąpi do jego budowania. Tu również wzięto pod uwagę punkt widzenia dzieci i pozwolono im na uczestnictwo w projekcie.

Takie rozwiązania to przykład promowanego przez WON podejścia oddolnego. Założenia tego podejścia i jego priorytety zostały ostatnio ustalone: grupa sterująca uznała, że będzie wybierać te projekty, w których realizację są zaangażowani ich beneficjenci, tym samym wzmacniając w nich przekonanie, że nigdy nie jest ani za wcześnie, ani za późno, aby włączyć się do wspólnego działania.

Projekt rekreacyjny Standlake

Państwo członkowskie:

Zjednoczone Królestwo

Region, okręg: West Oxfordshire

Nazwa LGD: Sieć West Oxfordshire

Ludność: 95 640

Powierzchnia: 715 km²

Całkowity koszt projektu: 2165 euro

UE: 1083 euro

Inne fundusze publiczne: 1082 euro

Kontakt: Caroline Bellanger

Adres: Leader+ Programme Manager, WON, Rural Development Section, WODC, Woodgreen, Witney OX28 1NB Zjednoczone Królestwo

Tel. (44) 19 93 86 14 83

Faks (44) 19 93 86 14 50

E-mail: caroline.bellanger@westoxon.gov.uk

Internet: www.won.org.uk

Zdjęcia: jednostka sieci krajowej Zjednoczonego Królestwa

DANIA

„Szkoła przy wrzosowisku. Wrzosowisko przy szkole”

Miejsce spotkań wzmacnia rozwój dwóch wsi w wiejskiej Zelandii

Na podstawie wywiadu przeprowadzonego przez Karstena Laegdsmanda, Leader+ West Zealand, z Mogenssem Rossingiem, koordynatorem projektu

Nadawanie miejscu szczególnego charakteru

Wstęp

Miejscowe stowarzyszenie przy pomocy władz gminy Dragsholm skorzystało ze wsparcia programu Leader+ w realizacji projektu zatytułowanego: „Szkoła przy wrzosowisku. Wrzosowisko przy szkole”. Projekt ma na celu przygotowanie miejsca spotkań do uprawiania sportów i wypoczynku na świeżym powietrzu, zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Łączy w sobie przedszkole, szkołę, ośrodek zajęć pozalekcyjnych, korty tenisowe oraz centrum sportowe. Przy okazji wpływa pozytywnie na rozwój wsi Herrestrup i Grevinge w północno-zachodniej części Zelandii.

Miejsce akcji

Herrestrup i Grevinge mają podobne problemy jak wiele innych wiosek w Danii. Dotyczą one szczególnie struktury ludności, w której przeważają ludzie starsi, a młodzieży jest stosunkowo niewiele. Obecnie ta tendencja ulega jednak zmianie. Miejsce spotkań to pierwszy krok w procesie regeneracji, ponieważ ma zachęcić młodych ludzi z dziećmi do osiedlania się w tych dwóch wioskach. Otwarcie nowej autostrady biegnącej na zachód od wioski powinno również spowodować napływ ludności.

W biurze mieszczącym się na pierwszym piętrze ośrodka zajęć pozalekcyjnych, który jest centrum miejsca spotkań, Mogens Rossing, kierownik projektu, opowiada o jego znaczeniu dla obu wiosek.

Jak wpadliście na ten pomysł?

Pomysł ten zrodził się w wyniku nowego duńskiego rozporządzenia w sprawie budowy placów zabaw. Zrobiliśmy szybki przegląd naszych terenów rekreacyjnych i okazało się, że mało który ich element zostałby zatwierdzony na mocy nowego rozporządzenia. Ośrodek zajęć pozalekcyj-

nych odłożył już 9460 euro (70 000 DKK) na odnowienie placu zabaw, ale ta kwota nie była wystarczająca, zważywszy, że sama drabinka kosztuje 3378 euro (25 000 DKK). Musieliśmy zatem spojrzeć na projekt w zupełnie inny sposób.

Postanowiliśmy doprowadzić do spotkania wszystkich osób zainteresowanych projektem i wspólnie omówić problem placu zabaw. Zebranie szybko przerodziło się w dyskusję na temat Herrestrup i Grevinge oraz tego, co można zrobić, aby odwrócić niekorzystną tendencję, jeśli chodzi o zaludnienie wiosek.

Zarysowało się wiele interesujących pomysłów, a za wszystkimi stało marzenie o stworzeniu sieci miejsc spotkań łączącej przedszkole, szkołę, ośrodek zajęć pozalekcyjnych, korty tenisowe i ośrodek sportu. Sieci, z której korzystałyby zarówno dzieci, jak i dorośli mieszkańcy wiosek.

I tu mogło przydać się zebrane 9460 euro (70 000 DKK). Te pieniądze można było wykorzystać do sporządzenia szczegółowego opisu projektu, w celu pokazania, jakich kwot wymaga realizacja poszczególnych pomysłów.

Czy trudno było zacząć?

Tak, muszę przyznać, że na początku było trudno. Otrzymaliśmy sporo negatywnych odpowiedzi – przychodziły jedna za drugą. Czułem, że entuzjazm opada, ale w ostatniej chwili uratował nas Leader+.

Nadal musieliśmy walczyć o realizację projektu, ale dzięki Leader+ wiele drzwi stanęło przed nami otworem. Wsparcie programu Leader+ spowodowało przyznanie praktycznej i finansowej pomocy ze strony władz gminnych. Dzięki niemu także duńska Fundacja na rzecz Ośrodków Sportowych i Kulturalnych oraz duńskie Stowarzyszenie Piłki Nożnej zdecydowały się wspomóc przedsięwzięcie, dostarczając urządzenia do wspinaczki i sztucznego trawnika.

Jak postępuje realizacja projektu?

Pracujemy nad nim od niemal dwóch lat, a 30 kwietnia 2005 r. świętowaliśmy otwarcie, zatem generalnie trzymamy się harmonogramu. Nie byłoby to jednak możliwe bez pracy i wsparcia wolontariuszy, którzy pomogli nam zarówno w pracy, jak i poprzez dostarczenie potrzebnego sprzętu. Potrzebowaliśmy tej pomocy.

Dowiodła ona także, że aby coś zrobić, trzeba tylko chcieć. To było dobre doświadczenie, warte powtórzenia w przyszłości.

Miejsce spotkań jest otwarte przez całą dobę, mimo że nadal pewne rzeczy wymagają dopracowania. Widok całych rodzin odwiedzających to miejsce sprawia nam ogromną radość. Każdy może do nich dołączyć.

Jakie są perspektywy przedsięwzięcia?

Ważne jest to, że nasze dwie wioski zyskały impuls do działania. Mamy teraz miejsce, w którym możemy się spotykać i z którego mogą korzystać wszyscy mieszkańcy. Już samo to byłoby sukcesem. Ale dzięki miejscu spotkań władze gminne podjęły decyzje o wybudowaniu w sąsiedztwie ośrodka sportowego o powierzchni 1200 metrów kwadratowych, utrzymaniu 7. i 8. klasy w lokalnej szkole oraz przygotowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dzięki któremu w Herrestrup będzie można przeznaczyć pod zabudowę kolejne duże działki.

Najważniejsze jest jednak to, że zdobyliśmy nieocenione doświadczenia, z których będzie można skorzystać w przyszłości. Teraz jesteśmy gotowi do rozpoczęcia pracy nad przyciągnięciem do regionu nowych mieszkańców, zwłaszcza młodych rodzin z dziećmi, a po otwarciu za kilka lat nowej autostrady, nasze wioski staną się atrakcyjnym miejscem zamieszkania.

Czy jest pan urodzonym twórcą projektów?

Pochodzę z Mullerup w zachodniej Zelandii, gdzie wychowałem się na farmie, a potem uczyłem na stolarza, zatem moje zainteresowanie przygotowywaniem projektów nie pochodzi z tamtych czasów. Przez kilka lat pracowałem jako stolarz, ale ze względu na kłopoty ze zdrowiem musiałem zmienić zawód i zostałem nauczycielem. Od tego czasu pracuję z dziećmi i młodzieżą, a od 25 lat jestem kierownikiem oddziału. Jest to praca, która bardzo mi odpowiada.

Moje zainteresowanie projektami rodziło się stopniowo. Gdy raz zaangażujesz się w przygotowanie jakiegoś projektu, wchodzi ci to w krew i bierzesz się za kolejne. Jednakże „Szkoła przy wrzosowisku. Wrzosowisko przy szkole” to największe przedsięwzięcie, w jakim dotychczas brałem udział.

Jaki będzie pana następny projekt?

Już zajęliśmy się oceną wykorzystania miejsca spotkań, mając zamiar przygotować związane z nim kolejne działania. Obecnie chciałbym ukończyć ten projekt. Nie mam na widoku żadnych innych przedsięwzięć, ale nie wątpię, że prędzej czy później się pojawią!

Kładzenie podwalin pod lepsze życie

Miejsce zabaw dla dzieci

Miejsce spotkań w Zelandii

Państwo członkowskie: Dania

Region, okręg: zachodnia Zelandia

Nazwa LGD: Leader+ West Zealand

Ludność: 60 000

Powierzchnia: 789 km²

Całkowity koszt projektu: 486 486 euro

UE: 175 676 euro

Inne fundusze publiczne: 310 810 euro

Kontakt: Mogens Rossing

Adres: Ordrupvej 72B, 4540 Fårevejle, Dania

Tel. (45) 59 68 98 58

E-mail: mro@dragsholm.dk

Internet:

www.grevingecentralskole.skoleintra.dk

Zdjęcie: fotograf projektu Steen Heinrichy

WYKORZYSTANIE NOWEGO *KNOW-HOW* I NOWYCH TECHNOLOGII

NIEMCY

Rozwój regionalny w klasie – to jest możliwe!

Połączenie dwóch projektów z wykorzystaniem nowego *know-how* i nowych technologii poszerza świadomość regionalną, rozwija nowe umiejętności edukacyjne i angażuje młodzież z okolic i dalszych regionów

Andres Kurz, doradca grupy Nowe Media

Wstęp

Projekt „Pula danych Auerbergland”

Lokalna grupa działania (LGD) Auerbergland wielokrotnie zastanawiała się, w jaki sposób wciągnąć młodych ludzi w działania na rzecz rozwoju regionu. Zbiegło się to w czasie z inicjatywą grupy zadaniowej Nowe Media tej LGD, która podjęła decyzję o aktualizacji przestarzałych danych gminnych w sieci www poprzez wprowadzenie nowych sposobów wykorzystania Internetu dla potrzeb regionalnych.

„Wyszliśmy od sytuacji, w której społeczeństwo i jedenaście urzędów miejskich wyraziło duże zainteresowanie stworzeniem wirtualnej sieci dla wspólnego systemu informacji dla obywateli”, wyjaśnia Stefan Boos, rzecznik grupy zadaniowej Nowe Media LGD Auerbergland. Już się robi! W 2003 r. w ramach projektu stworzono system, w którym lokalne władze, wszystkie zainteresowane strony z okolicy oraz poszczególne grupy robocze mogły przechowywać dane dotyczące swoich działań centralnie na wspólnym serwerze oraz umieszczać je na różnych stronach internetowych (www.auerbergland.de). Jednocześnie doradca grupy Nowe Media Andreas Kurz wspólnie z nauczycielami: Sabine Saalwirth i Franzem Mödlem opracował koncepcję dydaktyczną wykorzystania nowych mediów w szkołach podstawowych i średnich w regionie. Z tego powodu projekt „Pula danych Auerbergland” mógł także wspomóc stworzenie sieci szkolnej Auerbergland www.schulnetz-auerbergland.de.

Długa droga do wspólnej sieci

Cztery lata temu nikt nie wyobrażał sobie takiego postępu. W tamtych czasach zaledwie kilka wiejskich szkół dysponowało odpowiednim wyposażeniem potrzebnym do zapewnienia uczniom dostępu do komputerów. Darowizny używanego sprzętu komputerowego pozwoliły na wyposażenie wszystkich szkół, ale potrzebne były jeszcze narzędzia pedagogiczne do nauki korzystania z nowych mediów. W 2003 r. ruszył projekt mający na celu wirtualne połączenie jedenastu szkół podstawowych i średnich oraz jednej „szkoły specjalnej”. Już w fazie próbnej stało się jasne, że wprowadzenie nowych mediów do szkoły nie tylko otworzyło drzwi nowym metodom dydaktycznym, ale także zachęciło uczniów do większego zaangażowania w sprawy regionu.

Uczniowie stają się przekazicielami informacji

W miarę rozwoju projektu dwudziestu nauczycieli i osiemnaście klas z jedenastu szkół korzysta z sieci szkolnej w trakcie lekcji oraz do połączeń między szkołami. Powstało

Uczniowie poznają bardziej techniczne szczegóły projektu

jedenaście szkolnych stron internetowych poszczególnych szkół, centralny serwis www i wspólny serwer pocztowy. 50% środków na realizację projektu pochodzi z Leader+, pozostałe fundusze zapewniły władze lokalne w ramach obowiązku pokrywania wydatków szkół. Fundusze wykorzystuje się na finansowanie szkoleń, zarządzanie projektem oraz zakup specjalistycznego sprzętu technicznego – kamer cyfrowych, kart sieciowych i skanerów.

Celem projektu, oprócz wprowadzenia nowych mediów, jest włączenie do programu szkolnego lekcji na temat zagadnienia tożsamości regionalnej i znajomości mocnych i słabych stron regionu. Uczniowie wracają do domu z nabytą wiedzą oraz pytaniami i dzielą się nimi ze swoimi rodzinami, są zatem idealnymi przekazicielami informacji! Z tego powodu, w pośredni sposób, mogą stymulować dyskusje na tematy regionalne oraz na temat procesu spójności regionalnej. Praca z komputerem i Internetem na lekcji to element nowego podejścia dydaktycznego. Poza tym lekcje zyskują na atrakcyjności, ponieważ nowa platforma nauczania umożliwia pedagogom wymianę przygotowanych modułów lekcyjnych, prezentację nowych pomysłów kolegom oraz udział we wdrażaniu wspólnych bloków tematycznych i projektów. Pożądanym skutkiem dodatkowym przedsięwzięcia jest lepsza współpraca między nauczycielami i uczniami z różnych wsi i różnych rodzajów szkół położonych w geograficznym obszarze działania LGD Auerbergland.

Dobrze przyjęty pomysł

Uczniowie są zachwyceni możliwością korzystania z komputerów w trakcie lekcji, gdyż wnoszą one interesujący aspekt do codziennego życia w szkole. Nowe koncepcje nauczania zachęcają ich do rozwijania nowych inicjatyw oraz pomagają w usprawnianiu umiejętności wyrażania swoich pomysłów oraz prezentowania znajomości mediów. Miejscowe władze zrozumiały, że to działanie przynosi korzyść całemu regionowi, i gorąco popierają działanie sieci szkolnej. Natomiast znacznie trudniejsze okazało się motywowanie kadry nauczycielskiej. Nie wszyscy nauczyciele korzystają ze szkolnej sieci, ponieważ nie należy to do obowiązkowego rocznego programu nauczania. Udział nauczycieli w projekcie jest dobrowolny, więc kierownictwo projektu musi dołożyć wielu starań, by zachęcić ich do korzystania z sieci. Szkoła podstawowa w Burggen jako pierwsza włączyła do wewnętrznego programu nauczania „Nowe media” (www.grundschuleburggen.de).

Trwałe skutki dla wszystkich zainteresowanych

Bezpośrednia korzyść, jaką z sieci szkolnej odnoszą nauczyciele i prowadzone przez nich lekcje, to najważniejsza miara powodzenia projektu: wiele z przygotowanych narzędzi należy skonstruować w taki sposób, by można je było bez większego wysiłku wprowadzić do programu lekcji. Najważniejszym czynnikiem decydującym o powodzeniu były doświadczenia praktyczne i możliwość dzielenia się propozycjami przez nauczycieli. We wzbudzeniu entuzjazmu pomogło także to, że dzieci uznały pracę z komputerem za bardzo atrakcyjną. Poza tym

„Samson” inspiruje dziecięcą wyobraźnię

„Sieć szkolna Auerbergland” pomogła poprawić jakość wyposażenia technicznego szkół.

Połączenie kształcenia z trwającym procesem rozwoju regionalnego okazało się dotychczas obiecujące dla szkół uczestniczących w projekcie. Nowe metody dydaktyczne pozwoliły uczniom na zapoznanie się z nowymi mediami, a tym samym spowodowały podniesienie poziomu kształcenia w regionie. Z tego względu „Sieć szkolną Auerbergland” można uznać za projekt o trwałych skutkach.

Próba okazała się świetnym produktem eksportowym

Sukces „Sieci szkolnej Auerbergland” przyczynił się do powstania ponadnarodowego projektu współpracy z Grupą Regio-Plus „Osobowość Werdenberg” ze Szwajcarii. Obecnie organizowana sieć szkolna Werdenberg działa na tych samych zasadach co projekt zrealizowany w Auerbergland, a obie sieci mają w przyszłości zostać połączone (www.schulnetz-werdenberg.ch). Po wirtualnej prezentacji obu regionów mającej na celu poznanie się ich mieszkańców, ma dojść do spotkania na żywo – uczniowie obu regionów będą spotykać się w ramach wymiany szkolnej. W ten sposób stopniowo coraz więcej organizacji w obu regionach będzie współpracować z dziećmi i młodzieżą i zostanie włączonych do projektu.

Sieć szkolna w praktyce

Dzieci mogą uczestniczyć w sieci szkolnej w różnym stopniu. Jedną z możliwości jest udział w „wirtualnym wyścigu

do wiedzy Auerbergland”, w którym szkoły przygotowują pytania na temat historii regionu i wzajemnie na nie odpowiadają. Dzięki temu dzieci lepiej poznają swój region i uczą się korzystać z Internetu. Tur Samson to maskotka, która podróżuje przez cały rok po Auerbergland i służy dzieciom za symbol projektu, który mogą wykorzystać w tekstach i obrazkach publikowanych w Internecie. Także projekt „dziecięce wiadomości” zachęca uczniów do pisanie tekstów zamieszczanych na stronie internetowej. Kolejne przedsięwzięcie „pisanie opowiadań w wirtualnej grupie” pomaga w rozwijaniu umiejętności pisarskich i zachęca dzieci do tej formy wyrażania myśli. W trakcie lekcji dzieci piszą kolejne rozdziały powstającego opowiadania i odczytują je swoim kolegom. Na lekcji omawia się różne wersje historii, po czym wybrana opowieść zostaje spisana wspólnie przez całą klasę i zamieszczona w sieci jako kolejny rozdział opowiadania.

Rozwój regionalny w klasie

Państwo członkowskie: Niemcy
Region, okręg: Bawaria
Nazwa LGD: Auerbergland
Ludność: 19 500
Powierzchnia: 25 000 km²
Całkowity koszt projektu: 17 000 euro
UE: 8500 euro
Inne fundusze publiczne: 8500 euro

Kontakt: Andreas Kurz
Adres: c/o Auerbergland e. V., Marktplatz 4
 D-86975 Bernbeuren, Niemcy
Tel. do osoby udzielającej informacji: (49) 88 60 86 55
Tel. do LGD: (49) 83 67 913 90 24
Faks LGD: (49) 83 67 913 90 25
E-mail: info@auerbergland.de
Internet: www.auerbergland.de
www.schulnetz-auerbergland.de

Zdjęcie: jednostka sieci krajowej Niemiec

Badanie potencjału paliwowego ziarna

IRLANDIA

Ropa naftowa z ziemi – odnawialna energia z ziarna

Wstęp

Biogreen Energy Products (Ekologiczne produkty energetyczne) to innowacyjny projekt zainicjowany przez grupę rolników z hrabstwa Wexford w południowo-wschodniej Irlandii. Powstanie i rozwój Biogreen Energy pokazuje, co można osiągnąć z połączenia programu Leader+, wspólnot wiejskich i zaangażowanych ludzi z nowatorskimi pomysłami.

Kiełkowanie pomysłu na nowe źródła energii

Ziarno, które doprowadziło do powstania projektu, padło na żyzną glebę, kiedy grupa rolników uprawiających zboża omawiała perspektywy swojej działalności na spotkaniu IFA (Irlandzkie Stowarzyszenie Rolników). Rolnicy rozmawiali o spadku dochodów z tytułu tradycyjnej produkcji rolnej i o niepewnej przyszłości. Omawiali konieczność zakładania upraw alternatywnych i rozwoju substytutów paliw kopalnych.

W 1999 r. dwaj członkowie grupy uczestniczyli w kursie dotyczącym odnawialnych źródeł energii, zorganizowanym przez miejscową LGD – Organizację na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Wexford (WORD) – wspólnie z Teagasc, instytucją prowadzącą badania, szkolenia i doradztwo dla przemysłu rolno-spożywczego w Irlandii. Na kursie podkreślano możliwości rozwoju energii odnawialnych. Po jego ukończeniu grupa przeprowadziła dalsze badania w sektorze biopaliw. Biopaliwo to czysty olej roślinny stosowany jako olej napędowy, a rolnicy wyrazili duże zainteresowanie produkcją biooleju napędowego z oleju rzepakowego.

Początki współpracy z Leader+

Koncepcja produkcji biopaliwa z nasion rzepaku pierwszy raz pojawiła się w Bawarii w Niemczech. Kiedy w 2002 r. grupa rolników irlandzkich przesłała do WORD wnioski o finansowanie, nawiązano kontakt z miejscową niemiecką LGD Regina, która była bardzo pomocna przy opracowywaniu projektu.

Badania przeprowadzone przez grupę wykazały, że przeniesienie pomysłu na wytwarzanie biopaliw na grunt irlandzki ma duże szanse powodzenia, i rolnicy niezwłocznie przystąpili do uruchamiania działalności w hrabstwie Wexford.

Dzięki funduszom od grupy WORD Leader firma mogła zakupić pierwszy młyn do ziarna. Oprócz tej darowizny WORD pomaga również w finansowaniu przystosowania trzech samochodów do zasilania biopaliwem, ponieważ rzepakowy olej napędowy można także stosować w zmodyfikowanych pojazdach z silnikiem diesla. Anthony Browne, partner firmy zajmującej się biopaliwami, podkreśla znaczenie pomocy otrzymanej od grup Leader+ z Bawarii i Niderlandów w przygotowywaniu operacji, a także rolę, jaką odegrała Teagasc, irlandzki organ ds. rozwoju rolnictwa i przemysłu spożywczego, dostarczając informacje techniczne.

Żniwa źródeł energii

Pierwsze żniwa, które odbyły się w 2002 r., dały plon w wysokości 60 ton ziarna rzepakowego, w 2004 r. uzysk wzrósł zaś do 200 ton. W 2005 r. grupa zobowiązała się do przetworze-

nia niemal 5000 akrów zbiorów, co da plon rzędu 5–7 tysięcy ton. Paliwo wytworzone do tej pory jest wykorzystywane eksperymentalnie do urządzeń rolniczych i innego sprzętu.

W procesie tłoczenia nasion rzepaku nie ma odpadów, gdyż produkt pośredni – wysokobiałkowy makuch można wykorzystać jako zamiennik soi w karmie zwierzęcej. Obecnie makuch stanowi najbardziej dochodową część procesu. Mimo to inicjatorzy projektu są przekonani, że po ustaleniu przepisów w sprawie podatku akcyzowego produkcja oleju okaże się równie zyskowna.

Wyzwania stojące przed projektem

Dotychczas przedsięwzięcie okazało się wielkim sukcesem, a zerowa stawka podatku akcyzowego, jaką rząd irlandzki

Po ekstrakcji olej, który stanie się biopaliwem...

...a który wygląda mniej więcej tak

wprowadził na dwa lata, to szansa na jego dalszy rozwój. Inne wyzwania, z jakimi przyjdzie się zmierzyć pomysłodawcom, to:

- zarządzanie przepływami pieniężnymi: rolnicy muszą otrzymywać płacę za plony z góry, przed wyprodukowaniem i sprzedaniem biopaliwa;
- zobowiązania terminowe: uczestnicy projektu wykonują tę pracę w dodatkowym czasie, poza zwykłą działalnością rolniczą.

Korzyści z projektu

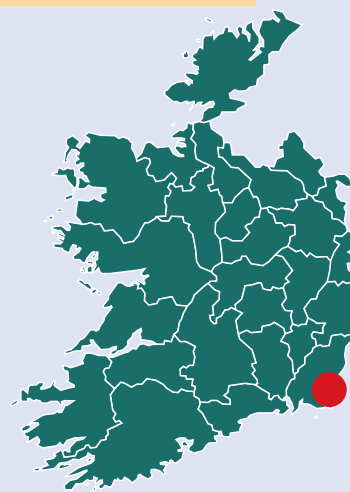
Oprócz alternatywnego źródła dochodów dla uczestników projektu istnieje szereg innych zysków lub potencjalnych korzyści:

- miejscowi rolnicy uprawiają rzepak na potrzeby projektu. Oprócz należności, jaką otrzymują za sprzedane plony, mogą także kupować po korzystnych cenach produkt uboczny projektu na karmę zwierzęcą;
- montaż instalacji do zasilania biopaliwem w pojazdach przyczynia się do wzrostu umiejętności miejscowych pracowników i stanowi dodatkowe zatrudnienie;
- planuje się przystosowanie do biopaliwa 100 pojazd-

dów. Szacuje się, że spowoduje to ograniczenie emisji dwutlenku węgla o 1000 ton rocznie.

W Irlandii rzepak można uprawiać zarówno w zimie, jak i wiosną, co daje plon rzędu 1,5 tony rzepaku ozimego i 1 tony rzepaku jarego. Rzepak olejowy jest także świetną rośliną do uprawiania na terenach objętych płodozmiennem. Roślinę tę można uprawiać na ziemiach leżących odłogiem, a rolnik, który się zdecyduje na takie rozwiązanie, może otrzymać dodatkową dopłatę z UE w wysokości 45 euro od hektara ziemi uprawnej obsianej roślinami przeznaczonymi na wykorzystanie w charakterze źródła energii.

W Irlandii projekt ten, opatrzony hasłem „ropa naftowa z ziemi”, otwiera drogę innym przedsięwzięciom związanym z wykorzystaniem paliw odnawialnych.

Ropa naftowa z ziemi

Państwo członkowskie: Irlandia

Region: Wexford

Nazwa LGD:

Wexford Organisation for Rural Development (WORD)

Ludność: 117 000

Powierzchnia: 2350 km²

Całkowity koszt projektu: 129 334 euro

UE: 68 211 euro

Inne fundusze publiczne: brak

Fundusze prywatne: 61 123 euro

Kontakt: Yvonne Byrne

Adres: Wexford Organisation for Rural Development, Johnstown Castle, Wexford, Irlandia

Tel. (353) 534 64 53

Faks (353) 534 64 56

E-mail: info@wexfordleader.ie

Internet: www.wexfordleader.ie

Zdjęcia: WORD

WSPÓŁPRACA W ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

FRANCJA I NIEMCY

Euro Land Art – międzynarodowa współpraca pod gołym niebem

Przedstawienie tożsamości przyrodniczej i kulturowej regionu poprzez „sztukę krajobrazową” platformą współpracy dwóch krajów

Wstęp

Dwie lokalne grupy działania (LGD) – jedna z Francji, druga z Niemiec – wspólnie zainteresowały się stworzeniem bardziej nowoczesnego i kreatywnego wizerunku swoich regionów i przedstawieniem go szerszej publiczności. Oba regiony, które charakteryzują się dużymi obszarami ziemi i intensywnym rolnictwem, chcą wykorzystać swoje otwarte przestrzenie jako podstawę zrównoważonego rozwoju gospodarczego. LGD Beauce–Dunois chciała stworzyć monumentalne dzieła sztuki zwane sztuką krajobrazową, wykorzystujące naturalne piękno regionu. Niemiecka LGD Mittlere Altmark miała długofalowy plan, obejmujący stworzenie ośrodka artystycznego, który wpłynąłby na poprawę artystycznego statusu regionu.

Obie LGD spotkały się na dniu współpracy narodowej w Lyonie w styczniu 2004 r. i szybko zorientowały się, że łączy je zainteresowanie sztuką krajobrazową, które można wykorzystać do nawiązania współpracy międzynarodowej w ramach inicjatywy Leader+. Sztuka krajobrazowa, znana również jako sztuka ekologiczna, obejmuje wszystkie rodzaje działań artystycznych, w tym monumentalne rzeźby. Jej zadaniem jest przedstawianie dziedzictwa kulturalnego regionu, na przykład bezkresnych otwartych przestrzeni, czyli dokładnie tego, co jest celem niniejszego projektu.

Zamierzenia projektu w ramach współpracy ponadnarodowej

Centralnym punktem projektu jest organizacja międzynarodowego festiwalu sztuki krajobrazowej, który stanowić będzie ogniwo łączące oba regiony. Sposób organizacji festiwalu odzwierciedla ideę współpracy międzynarodowej i nadaje przedsięwzięciu status europejski, dzięki czemu wszyscy partnerzy przedsięwzięcia staną się bardziej rozpoznawalni. Festiwal będzie także okazją do wymiany artystycznej między regionami. Mając na uwadze szczególny charakter sztuki krajobrazowej, planowane wielostronne konferencje i debaty są ważnym elementem ułatwiającym zrozumienie koncepcji tego rodzaju sztuki.

Procedura i oczekiwane wyniki

Organizacją pierwszego festiwalu i koordynacją informacji o projekcie zajęły się grupy Pays de Beauce i Pays de Dunois, przy pomocy miejscowego komitetu turystycznego regionu Eure et Loir. Tę samą pracę w 2006 r. wykona niemiecka LGD.

Najpierw zadbano o zapewnienie festiwalowi patronatu na poziomie europejskim. Następnie, w sierpniu 2004 r.

Pays de Beauce et Dunois ogłosiła konkurs na projekty sztuki krajobrazowej, a pod koniec sierpnia poinformowano o planach festiwalowych artystów, którzy wyrazili zainteresowanie przedsięwzięciem. Następnie poproszono artystów o przedstawienie do połowy września kosztów swoich projektów, tak by można było oszacować całkowity koszt zorganizowania festiwalu. Propozycje zatwierdziło następnie kierownictwo projektu.

Pod koniec lipca z wizytą do Niemiec udał się kierownik LGD oraz dwóch innych urzędników. Celem wizyty było zacieśnienie więzi politycznych z regionem. Podobną wizytę we Francji złożyli urzędnicy niemieccy.

Sztuka krajobrazowa (*land art*) otwiera nowe pola zainteresowania

Najnowsze informacje

Projekt składa się z kilku etapów i obejmuje:

- Festiwal Land Art, który odbędzie się w 2005 r. we Francji, a w 2006 r. w Niemczech. Tematem pierwszego festiwalu będzie „Europa na horyzoncie”. Miejsca ekspozycji sztuki krajobrazowej będą rozlokowane w obu regionach, tak by odwiedzający je turyści poznawali przy okazji atrakcje regionów. We Francji odwiedzający mogą zwiedzać obiekty zgrupowane na szlaku turystycznym Route du Blé. W Pays de Beauce et Dunois dzieła sztuki staną na ośmiu działkach zajmujących kilka akrów ziemi. Ze względu na specyfikę krajobrazowych dzieł sztuki wystawa będzie czynna dla zwiedzających od maja do września. W Niemczech odwiedzający mogą poznawać uroki regionu, korzystając z ścieżek rowerowych lub przyczep kempingowych.
- W obu regionach jednocześnie planowana jest objazdowa wystawa GALAG. Wystawy będą podkreślać partnerski związek obu LGD, a ich przesłaniem będzie to, że mimo różnic oba regiony są w wielu istotnych kwestiach do siebie podobne oraz że te obszary mają własną tożsamość, którą najlepiej przedstawić mogą same regiony.
- Rozwój wymiany artystycznej: niemieccy artyści wezmą udział we francuskim festiwalu, a ich francuscy koledzy w niemieckim w 2006 r. Przewiduje się, że w 2006 r. pojawi się zapotrzebowanie na dzieła sztuki wykonane przez artystów z najważniejszych europejskich akademii sztuk pięknych. Docelowo artyści tacy mają mieszkać w ośrodkach regionalnych organizo-

Zwiedzający, spacerując, mogą z bliska oglądać dzieła sztuki...

...lub spojrzeć na nie z lotu ptaka i uzyskać inne wrażenia artystyczne

wanych przez każdą z LGD i takie rozwiązanie ma być impulsem do powstania sieci artystów międzynarodowych.

• W celu pokazania dzieł prezentowanych na festiwalu z lotu ptaka przez cztery lipcowe dni będą odbywać się przeloty motolotnią. W każdym miejscu ekspozycji sztuki krajobrazowej będą umieszczone zakotwiczone na ziemi balony, z których dodatkowo będzie można podziwiać wystawę z góry.

• Wspólne ma-

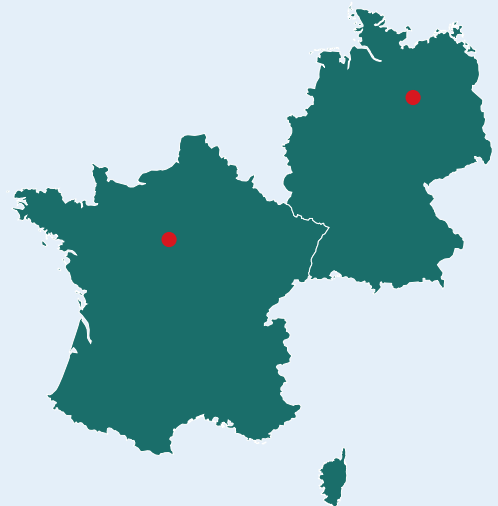
teriału promocyjne popularyzujące Euro Land Art. Nazwa i logo festiwalu będą należeć do obu LGD. LGD będą posługiwać się wspólnymi oznaczeniami we wszystkich materiałach reklamowych. Przed pierwszym festiwalem na targach turystycznych we Francji i za granicą będą rozdawane ulotki, w których opisane zostanie każde dzieło wraz z podaniem jego lokalizacji w regionie. Podobne działania zostaną przeprowadzone w Niemczech. Wystawa GALAG i przyszłoroczny festiwal w Niemczech będą szeroko promowane z wykorzystaniem materiałów w dwóch wersjach językowych. Padła także propozycja zaproszenia delegacji z Niemiec na otwarcie francuskiego festiwalu. Delegacja odwiedzałaby poszczególne miejsca wystawy, dodatkowo promując projekt. Inne działania, takie jak przygotowywa-

nie potraw przez miejscowych szefów kuchni, udział pisarzy i ekologów, ukazały charakterystyczne cechy obu regionów.

Ocena projektu

Po zakończeniu pierwszego festiwalu jego strona organizacyjna zostanie poddana ocenie, co pomoże w przygotowywaniu kolejnych festiwali. Pierwszej oceny dokonają obie LGD w ścisłej współpracy ze swoimi partnerami. Po zakończeniu drugiego festiwalu przyjdzie czas na ogólniejszą analizę przedsięwzięcia, która pozwoli zdecydować, czy należy kontynuować organizację festiwalu do końca okresu finansowania z programu Leader+ (2008). LGD będą także zachęcać odwiedzających do wyrażania swoich opinii i wrażeń, co pomoże w ocenie przedsięwzięcia.

Leader+ sfinansuje wszystkie aspekty tego projektu. Finansowanie obejmie dzierżawę gruntu od rolników, koszt materiałów marketingowych, druku i reklamy. Bez pomocy Leader+ realizacja projektu nie byłaby możliwa. Poniżej prezentujemy orientacyjne finansowanie zestawienie kosztów projektu w latach 2005–2006.

Euro Land Art

Państwo członkowskie: Francja

Region, okręg:

Centre, Département d'Eure et Loir

Nazwa LGD: Beauce–Dunois

Ludność: 78 773

Powierzchnia: 2142 km²

Całkowity koszt projektu: 349 100 euro

UE: 174 550 euro

Inne fundusze publiczne: 104 730 euro

Fundusze prywatne: 69 820 euro

Kontakt: Franckie Venet

Adres: 1, rue des Empereurs, F-28200

Chateaudun, Francja

Tel. (33) 237 96 93 96

Faks (33) 237 96 93 94

E-mail: franckie@pays-dunois.fr

Państwo członkowskie: Niemcy

Region: Sachsen-Anhalt

Nazwa LGD: Mittlere Altmark

Ludność: 241 000

Powierzchnia: 4700 km²

Całkowity koszt projektu: 446 500 euro

UE: 223 250 euro

Inne fundusze publiczne: 133 950 euro

Fundusze prywatne: 89 300 euro

Kontakt: Anne-Marie Guignard-Kessler

Adres: c/o Verwaltungsgemeinschaft Kläden

Am Schloss, D-39579 Kläden, Niemcy

Tel. (49) 390 01 90 99 71

E-mail: AAAeVT@t-online.de

Zdjęcie: jednostka sieci krajowej Francji

Jedna z wielu tradycyjnych wiosek portugalskich

PORTUGALIA, WŁOCHY, NIDERLANDY, IRLANDIA I HISZPANIA

Wioski z tradycjami – turystyka międzynarodowa z portugalskiego punktu widzenia

Współpraca międzynarodowa w ramach programu Leader+ rozwija się; zapotrzebowanie na silnych partnerów lokalnych i krajowych z wyraźną wizją i zarządzaniem na poziomie europejskim staje się główną kwestią

Wstęp i tło projektu

Turystyka jest jednym z głównych filarów rozwoju i zachowania obszarów wiejskich. Na tych obszarach turystyka jest zarówno źródłem dodatkowego dochodu mieszkańców, jak i sposobem na zachowanie naturalnego piękna tych terenów. Jednak najważniejszym czynnikiem sukcesu jest posiadanie stosownej strategii rozwoju i zwiększania wartości tych zasobów.

„Wioski z tradycjami” to uznany projekt realizowany w ramach inicjatywy Leader+. To przedsięwzięcie jest prowadzone przy pomocy funduszy pochodzących z tego programu w kilku krajach: w Portugalii, we Włoszech, w Niderlandach, Irlandii i Hiszpanii, i stanowi dobry przykład działania dużych projektów opartych na współpracy ponadnarodowej. Przedsięwzięcie rozpoczęło się w 1999 r. w ramach inicjatywy Leader II pod nazwą „Wioski z tradycjami

Typowe zabudowania wiejskie ...

– projekt współpracy”. W Portugalii stanowi ono integralną część planu strategicznego na rzecz ponadnarodowej promocji agroturystyki.

Historia zaczęła się od współpracy trzech portugalskich LGD z sąsiadujących ze sobą regionów: ADRIL, ADRIMINHO i ATAHCA. Grupy podjęły inicjatywę w zakresie realizacji serii projektów w swoich górskich wioskach. Prace objęły przebudowę i przystosowanie domów do przyjmowania turystów oraz zarejestrowanie ich i sklasyfikowanie jako pensjonatów, zgodnie z przepisami obowiązującymi w turystyce. Celem przedsięwzięcia było pobudzenie turystyki w wioskach i stworzenie miejsc noclegowych w starych, wiejskich domostwach.

Rozwój współpracy ponadnarodowej

Przygotowano projekt współpracy pod nazwą Aldeias de Portugal (Wioski Portugalii), a w celu zarządzania przedsięwzięciem i promocji agroturystyki powołano ATA – Associação do Turismo de Aldeia (Stowarzyszenie Agroturystyczne). ATA stała się punktem centralnym przedsięwzięcia, przejmując zadania związane z promocją ponadnarodowego partnerstwa. Doszło do powiększenia grona partnerów o podmioty z regionów włoskich i niderlandzkich. Tak wyglądała pierwsza wersja Projecto de Cooperação Aldeias de Tradição (Wioski z tradycjami – projekt współpracy).

Projekt obejmuje działania promujące na poziomie międzynarodowym zakwaterowanie turystów w tradycyjnych wioskach w zakresie określonym przez LGD, a także wymianę doświadczeń i praktyk przez przedsiębiorców z różnych wiosek. Jest to możliwe dzięki nawiązaniu kontaktów przez instytucje takie jak ATA w krajach partnerskich, w szczególności: włoskie Associazione Italiana Per Lo Sviuppo del Turismo Rurale – I Villaggi delle Tradizioni i niderlandzkie VOT – Villages of Tradition.

Do zakończenia inicjatywy Leader II ta współpraca, dzięki ATA (Associação de Turismo de Aldeia) oraz Associazione Italiana Per Lo Sviuppo del Turismo Rurale – I Villaggi delle Tradizioni doprowadziła do powstania Europejskiego Ugrupowania Interesów Gospodarczych „Wioski z tradycjami”.

Dalsze działania w ramach Leader+

Projekt, który obecnie znany jest pod nazwą „Wioski z tradycjami – ponadnarodowy projekt współpracy”, został uruchomiony w połowie 2002 r., w ramach inicjatywy Leader+. Jego celem był dalszy rozwój turystyki w tych tradycyjnych wioskach, promocja oraz wymiana doświadczeń i dobrych praktyk. Dalszy rozwój przedsięwzięcia miał nadać mu większą dynamikę, wzmocnić go i w większym stopniu spopularyzować. Te założenia skłoniły kolejne organizacje do udziału w przedsięwzięciu na poziomie krajowym i międzynarodowym; do projektu przystąpiły ponadto Irlandia i Hiszpania.

Ponowne zdefiniowanie koncepcji „Projektu współpracy – wioski z tradycjami” poszerzyło pierwotne założenie agroturystyki o inne aspekty poza promocją zakwaterowania dla turystów, które zwiększyłyby wartość nazwy „Wioski z tradycjami”.

W nowej strategii zaplanowano konkretne działania mające na celu realizację następujących celów:

- wykorzystanie potencjału i zasobów turystycznych wiosek;
- poprawa jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich;
- popularyzacja dziedzictwa historycznego, kulturowego i naturalnego;
- rozbudowanie sieci współpracy o nowych partnerów i terytoria;
- organizacja i orientacja zasobów historycznych, naturalnych i kulturowych na ochronę i rekreację;
- stymulacja organizacji, certyfikowania, promowania

...wykonane z miejscowych materiałów

Miejsce, w którym można odpocząć w podróży i skupić się na dziedzictwie kulturowym

- i wykorzystywania w celach komercyjnych produktów regionalnych, promocja ich lokalnej wartości poprzez zestawienie z ogólnodostępnymi odpowiednikami;
- ujednoczenie kryteriów wyboru wsi;
 - popularyzacja autentyczności i jakości wizerunku wsi w celu zwiększenia jej widoczności i rozpoznawania tożsamości wśród miejscowej ludności;
 - wdrożenie europejskiego ugrupowania interesów gospodarczych.

Doświadczenia ze współpracy

Wszystkie etapy związane z przygotowaniem drugiej części projektu „Wioski z tradycjami”, takie jak: ustanowienie partnerstwa na rzecz osiągnięcia wspólnych celów przez LGD, wytyczenie strategii, określenie działań, ustalenie budżetów oraz obowiązków każdego partnera, zostały przeprowadzone bez większych problemów.

Problemy pojawiły się dopiero w związku z planowaną realizacją projektu i uzyskaniem oficjalnego podpisu pod protokołem współpracy. Związane były głównie z zastosowaniem różnego harmonogramu procedur działania 2 (wsparcie współpracy między obszarami wiejskimi) w poszczególnych współpracujących państwach.

Rozbieżności harmonogramów stosowanych w różnych państwach członkowskich spowodowały znaczne skrócenie czasu przeznaczanego na realizację tak dużego i złożonego projektu. Spowodowało to trudności w koordynacji i zarządzaniu przedsięwzięciem. W przypadku niektórych partnerów działanie 2 dla ich państw lub regionów nie zostało zatwierdzone, w związku z czym nie mogli oni rozpocząć realizacji projektu. Spowodowało to kilkumiesięczne opóźnienie oficjalnego rozpoczęcia projektu i przesunięcie go na 1 lipca 2004 r., kiedy to nastąpiło podpisanie protokołu współpracy oraz pierwsze „spotkanie wiosek z tradycjami (misji przedsiębiorców)”.

Postęp częścią zintegrowanej strategii rozwoju

Aby zintegrowana strategia rozwoju mogła posuwać się do przodu, potrzebny jest postęp w realizacji kolejnych etapów na lokalnym poziomie projektu. Bieżące problemy mogą pojawiać się przy braku koordynacji i zarządzania projektem oraz w przypadku gdy niektórzy partnerzy chcą realizować program szybciej niż pozostali. Niemniej jednak ścisła współpraca krajowych stowarzyszeń z LGD może zagwarantować usługi lokalnych dostawców potrzebne do promowania agroturystyki w tych wioskach. Takie działania powinny z czasem funkcjonować samodzielnie.

Projekt jeszcze się nie zakończył, ale już można uznać, że „Wioski z tradycjami” stanowią świadectwo skutecznej realizacji złożonych projektów dzięki współpracy na poziomie europejskim.

Wioski z tradycjami – międzynarodowy projekt współpracy

Państwa członkowskie: Portugalia, Włochy, Niderlandy, Irlandia i Hiszpania.

Nazwy LGD:

Portugalia:

Vale do Minho – Adriminho
Vale do Lima – Adril
Vale do Cávado – Atahca
Vale do Ave – Sol do Ave
Terras de Basto – Probasto
Vale do Sousa – Ader Sousa
Baixo Tâmega – Dolmen
Serras de Montemuro, Arada e Gralheira – Adrimag
Vale do Douro – Beira Douro

Niderlandy:

Flevoland

Hiszpania:

Comarcas Condado e Paradanta – Adriconpa
Ribeira Sacra Lucense- Grupo de Desarrollo Rural Ribeira Sacra Lucense
Portodemouros – Asociación Grupo Local de Desarrollo Rural Portodemouros
Val do Limia - Terra de Celanova - ADIM

Irlandia:

Blackwater Resource Development

Włochy:

GAL Partenio
GAL Terre d'Irpinia
GAL Alto Casertano
GAL Colline Salernitane

Całkowity koszt projektu:

545 509 euro

Dla Portugalii

Całkowity koszt projektu: 177 009 euro

UE: 101 515 euro

Fundusze krajowe: 54 660 euro

Fundusze prywatne: 20 834 euro

Dla pozostałych partnerów – koszty całkowite:

Niderlandy: 37 500 euro

Hiszpania: 132 000 euro

Irlandia: 37 000 euro

Włochy: 162 000 euro

Wyznaczony koordynator LGD:

ADRIL – Associação de Desenvolvimento Rural Integrado do Lima

Kontakt: Francisco de Calheiros

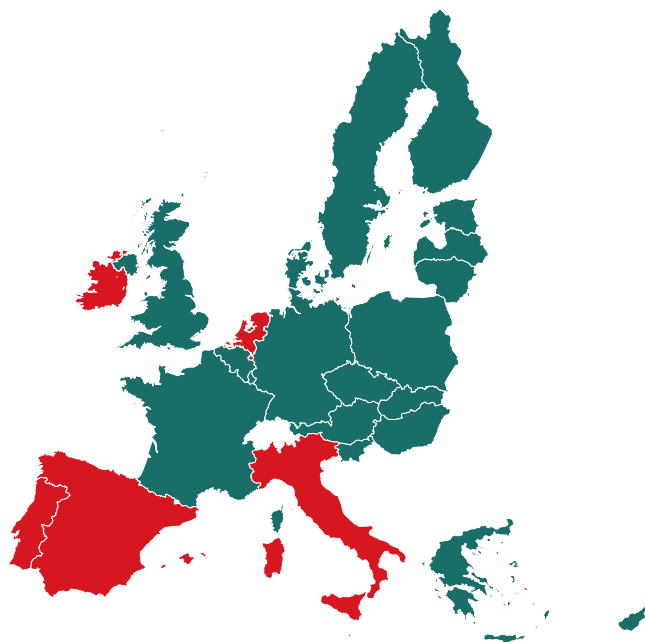
Adres: Praça da República, P-4990-062 Ponte de Lima, Portugalia

Tel. (351) 258 90 06 00

Faks (351) 258 90 06 09

E-mail: adril@mail.telepac.pt

Zdjęcia: jednostka sieci krajowej Portugalii

KOBIETY I MŁODZIEŻ W LEADER+

NIDERLANDY

Wywiad Obserwatorium Leader+ z Ali Edelenbosch

Wstęp

Przez ostatnie dziesięć lat Ali Edelenbosch była odpowiedzialna za rozwój obszarów wiejskich i przyrody, co obejmuje trzy znane i lubiane parki narodowe regionu Drenthe: Drentsche Aa, Drents-Friese Wold i Dwingelderveld.

Zawsze gdy było to możliwe, starała się wspierać rozwój regionów wiejskich Drenthe. Skoncentrowała się na działaniach mających na celu przekształcenie tych terenów w dobre miejsce do życia i pracy, dzięki wykorzystaniu charakterystycznych cech Drenthe: przyrody, pięknych małych wiosek, lasów, ciszy i gościnności. Przyroda, rolnictwo, turystyka i przemysł nie wykluczają się wzajemnie. „Wszystkie te elementy stanowią część krajobrazu, w którym ludzie mogą czuć się swobodnie” – mówi.

O wschodnim Drenthe

Wschodnie Drenthe – malownicza, cicha i spokojna okolica – jest powszechnie uważane za jeden z najpiękniejszych regionów Niderlandów. Są to tereny, na których można uprawiać wiele sportów: jazdę na rowerze, jazdę konną, biwakowanie, kajakarstwo i piesze wędrówki. W zachodniej i północnej części wschodniego Drenthe krajobraz jest bardzo urozmaicony – tereny podmokłe wokół Drentsche Aa River, większe i mniejsze lasy, uprawne pastwiska.

Z północy na południe regionu biegnie dolina Hunze. To tam powstają nowe krajobrazy. We wschodniej części regionu znajdują się kolonie torfowe, gdzie mieszczą się największe gospodarstwa upraw roślinnych prowincji. Rolnictwo i turystyka to główne dziedziny zapewniające miejsca pracy na tych terenach. Większość firm we wschodnim Drenthe to małe przedsiębiorstwa.

Wschodnie Drenthe nigdy wcześniej nie brało udziału w programie Leader. Uważa się, że inicjatywa Leader może korzystnie wpłynąć na powiązanie naturalnych zasobów regionu z rozwojem gospodarczym, poprzez skoncentrowanie zasobów na małych firmach, rolnictwie i agroturystyce, oraz poprawić jakość życia w lokalnych miasteczkach.

Grupa Działania Leader+ dokłada starań, aby połączyć potencjał krajowego programu rozwoju obszarów wiejskich, programu rozwoju gospodarczego północnych Niderlandów oraz inicjatywy Leader+ ukierunkowanej na osiągnięcie tych celów.

Ali Edelenbosch... szczególną pieczę otacza obszary wiejskie regionu Drenthe

W jaki sposób zetknęła się pani z inicjatywą Leader?

Po raz pierwszy spotkałam się z tą inicjatywą w 1995 r., kiedy zostałam zastępcą ds. rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w radzie wykonawczej prowincji Drenthe i przewodziłam programowi Leader II, który obejmował południowo-zachodnią część Drenthe. Projekt miał bardzo niski budżet, ale bardzo spodobała mi się metoda Leader, ponieważ dzięki niej mogliśmy sfinansować wiele innowacyjnych projektów. Codzienna obsługa programu była niezwykle prosta, ponieważ wszystkim, łącznie z finansowaniem, zajmowała się nasza menedżer programu Leader. Bardzo blisko z nią współpracuję, a bezpośrednie komunikowanie się sprawia, że plany można realizować w szybki i skuteczny sposób.

Jakie, pani zdaniem, są największe różnice między programem Leader II i Leader+ i w jaki sposób wpłynęły one na rozwój obszarów wiejskich na najniższym poziomie ich wdrażania w pani regionie?

Największą różnicą między tymi programami jest, moim zdaniem, poziom biurokracji. Realizujemy program Leader+ w północnej części Niderlandów. Uważam, że oddolne podejście inicjatywy Leader niezbyt dobrze współgra z ograniczeniami, jakie nakłada ona na uczestników. Przykładowo, organizacja prowadzona przez wolontariuszy ma spore trudności w spełnieniu wszystkich wymagań koniecznych do uzyskania dotacji Leader+. Dlatego staraliśmy

Odkrywając uroki regionu ekologicznie, na rowerze

się współpracować głównie z większymi organizacjami oraz przedsięwzięciami grupowymi. Przyznając dotację organizacjom działającym na zasadzie wolontariatu, upewniamy się, że otrzymają one dodatkową pomoc od władz lokalnych lub menedżera programu Leader+.

Czy któryś z projektów, w których obecnie pani uczestniczy, można określić jako szczególnie, ze względu na stosowane podejście, tematykę lub grupę docelową? Jeśli tak, to dlaczego?

Z wielu projektów jestem dumna, ale myślę, że na szczególną uwagę ze względu na niezwykle nowatorstwo zasługuje projekt artystycznych domów. W ramach tego przedsięwzięcia turyści mieszkają w domach, które są jednocześnie dziełami sztuki. Pomysł wyszedł od grupy lokalnych mieszkańców, którzy obecnie współpracują z wieloma organizacjami turystycznymi.

Inne ważne działania to tzw. nadawanie marki agroturystyce i projektom regionalnym. Próbuje się objąć wspólną marką miejsca noclegowe dla turystów, działania i produkty wiejskie. To trudny proces, ale wierzymy, że w przypadku drobnych przedsiębiorców działających na wsi najważniejsza jest wspólna praca.

Całkowicie odmienny projekt jest realizowany w Buinen. W tej małej wiosce rozpoczęliśmy tzw. plan rozwoju wsi. Była to inicjatywa oddolna. Władze gminy wspólnie z mieszkańcami wsi opracowały projekt, którego celem jest poprawa jakości życia na wsi. Jednym z działań była odbudowa małego portu.

Czy jako kobieta pracująca w programie Leader+ zna pani problemy kobiet mieszkających i pracujących na obszarach wiejskich? Czego dotyczą i jak je można rozwiązać?

Kobiety odgrywają istotną rolę w rozwoju obszarów wiejskich. Kobiety mają często bardzo dobre pomysły. Nie mamy

wielu projektów skierowanych szczególnie do kobiet, ale staramy się o nich pamiętać we wszystkich realizowanych przedsięwzięciach. W większości projektów kobiety uczestniczą w równym stopniu co mężczyźni. Sfinansowaliśmy jeden projekt skierowany w szczególności do dziewcząt. „Cyberspace” ma uczyć dziewczynki ze szkół podstawowych tworzenia stron internetowych oraz zaznajamiać je z technologią sieciową.

Czy szuka pani wsparcia i inspiracji u innych kobiet zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich? Czy uważa się pani w jakimś stopniu za postać godną naśladowania?

Nie uważam się za wzór do naśladowania. Natomiast widzę, że ponieważ konsekwentnie realizujemy oddolne podejście i pokazujemy jego osiągnięcia, inne regiony chcą brać z nas przykład.

Współpraca to ważny aspekt Leader+. Czy bierzecie lub zamierzacie brać udział w działaniach partnerskich na szczeblu narodowym lub ponadnarodowym? Jeśli nie, to dlaczego?

Współpraca z innymi regionami jest bardzo ważna. Działamy na trzech płaszczyznach: przede wszystkim czerpiemy z doświadczeń innych regionów i sami staramy się dawać dobry przykład. W tym celu wykorzystujemy narodową sieć Leader i kontakty, jakie mamy z północną częścią Niderlandów. Wymiana doświadczeń między osobami prowadzącymi projekty jest niezwykle ważna. Mamy wiele dokonań w ramach Leader II, które możemy wykorzystać obecnie w Leader+.

Poza tym realizujemy trzy projekty wspólnie z innym obszarem Leader w Drenthe. Jeden z nich to nadawanie marki, o którym już wspominałam. Staramy się objąć wszystkie działania drobnych przedsiębiorców turystycznych jedną

marką i rozsądnie jest zrobić to wspólnie z innym obszarem Leader. Razem jesteśmy silniejsi i obejmujemy swym zasięgiem większy obszar.

Jesteśmy także partnerem w jednym projekcie ponadnarodowym. Jednym z celów grupy działania inicjatywy Leader jest rozwój miejscowych firm poprzez zwiększanie inwestycji, działania sieciowe i wsparcie ze strony kierownictwa. W związku z tym LGD wdrożyła projekt STIPO (Stymulacja firm wiejskich) i uczestniczy w ponadnarodowym projekcie Transnet. Jest to pilotażowa inicjatywa wspierana przez osiem regionów wiejskich Wspólnoty Europejskiej, której zadaniem jest rozwój możliwości przedsiębiorców z tych obszarów poprzez tworzenie sieci kontaktów i szkolenia. Dodatkowym wsparciem dla firm wiejskich będzie eksport i sprzedaż ich produktów w pozostałych regionach UE uczestniczących w tym przedsięwzięciu. Współpraca ponadnarodowa jest trudna. Moim zdaniem, udział w projekcie ponadnarodowym musi przyczyniać się do rozwoju regionu. Przykładowo w ramach inicjatywy Leader II podstawowym celem była nauka na przykładach doświadczeń innych regionów, ale współpraca ponadnarodowa w ramach Leader+ powinna dawać lepsze rezultaty. Najlepiej byłoby, gdyby projekt ponadnarodowy prowadził do konkretnych rezultatów. Nie powinien ograniczać się jedynie do spotkań kierowników i wymiany doświadczeń. Podejmując decyzję o wyborze konkretnego projektu, LGD kieruje się przede wszystkim tym, czy ta inwestycja będzie opłacalna. Udział w projektach ponadnarodowych jest kosztowny ze względu na czas i wydatki związane z podróżowaniem.

Który aspekt programu Leader+ powinien być, pani zdaniem, nadal realizowany po 2006 r.?

Dla mnie bardzo ważne jest podejście regionalne. Wspólnie z różnymi partnerami z regionu można realizować założone cele. Słowa kluczowe to

elastyczność i odpowiedzialność. Mam nadzieję, że inicjatywa Leader zyska sobie stałe miejsce w polityce rozwoju obszarów wiejskich UE. Dobre podejście regionalne zależy jednak w dużej mierze od braku ograniczeń ze strony „Brukseli” lub rządu krajowego.

Kanały komunikacyjne między osobami realizującymi projekty a decydentami powinny być jak najkrótsze. Myślę także, że powinniśmy mieć możliwość łączenia projektów Leader z wykorzystaniem innych źródeł finansowania, takich jak w programach narodowych.

Jakie wyzwania stoją przed polityką rozwoju obszarów wiejskich w najbliższych latach?

Moim zdaniem, ważne jest, aby decyzje zapadały w regionach. Ludzie zamieszkujący obszary wiejskie wiedzą najlepiej, jakie działania należy podjąć. Regiony, UE i rządy krajowe powinny opracować strategię realizacji celów w ramach polityki dotyczącej obszarów wiejskich. Region powinien samodzielnie decydować o metodach osiągnięcia wyznaczonych celów. UE i rządy krajowe muszą być restrykcyjne, jeśli chodzi o nakładane wymagania i zasady. Musimy dążyć do ograniczenia biurokracji. Czasami odnoszę wrażenie, że tyle samo co finansowanie programu kosztuje nas nadzór nad nim. Musi istnieć możliwość ograniczenia wydatków w tej dziedzinie.

Także najmłodsi uczniowie są zachęceni do kreatywności

PORTUGALIA

Zapewnienie przyszłości młodzieży z południowo-zachodniego Alentejo

Silne tradycje rozwoju młodzieży nadzieją dla przyszłych projektów regionalnych

Wstęp

Esdimie to spółdzielnia działająca w południowo-zachodnim Alentejo, w południowej Portugalii. Region składa się z hrabstw Ferreira do Alentejo, Aljustrel, Ourique, Castro Verde i Almodôvar oraz kilku małych gmin (Grândola, Santiago do Cacém i Odemira). Obejmuje obszar około 3500 km² i ma 45 000 mieszkańców; gęstość zaludnienia wynosi 13 osób na km². Jest to głównie wiejski region, w którym występuje duże bezrobocie, w związku z czym wielu młodych ludzi szuka pracy poza nim, co także pogarsza strukturę starzejącej się populacji regionu. Region ma wiele zasobów materialnych i ludzkich, jednak z powodu braku ducha przedsiębiorczości jego gospodarka oparta na usługach jest słabo rozwinięta.

Historia inicjatyw związanych z rozwojem młodzieży

W tych okolicznościach Esdime (agencja rozwoju lokalnego w południowo-zachodnim Alentejo – jest lokalną grupą działania od czasów Leader II) opracowała plan rozwoju lokalnego z wykorzystaniem różnych inicjatyw i programów, w szczególności Leader. Celem planu są szkolenia dla osób i organizacji działających w sektorze edukacji nieformalnej. Szczególną grupą docelową tych inicjatyw są młodzi ludzie, gdyż to oni są bardzo podatni na zmiany, a jednocześnie odgrywają niezwykle ważną rolę w przyszłości regionu. W programie Leader II młodzież była priorytetową grupą, dla której stworzono specjalne przedsięwzięcia związane z finansowaniem ich działań. Obecnie w programie

Leader+ ta koncepcja jest kontynuowana i kolejne fundusze są przeznaczane na te cele.

Główny cel programu – promowanie inicjatywy wśród młodych ludzi jest realizowany poprzez:

- zapewnianie młodym ludziom dostępu do rzetelnych informacji na podstawie znajomości lokalnego rynku zawodowego w celu określenia realnych oczekiwań związanych z możliwościami zatrudnienia w regionie;
- stwarzanie korzystnych warunków wejścia młodych ludzi na rynek zawodowy;
- wskazywanie nowych możliwości szkolenia zawodowego młodzieży w regionie;
- realizację projektów w wiejskich szkołach podstawowych i średnich, postrzeganych jako źródło lokalnego rozwoju, oraz wdrażanie działań obejmujących swym zasięgiem dzieci, nauczycieli, rodziny, instytucje i miejscowe władze;
- publikowanie informacji o finansowaniu inicjatyw młodzieży i wspomaganie kontaktów między grupami młodzieży a odpowiednimi organizacjami politycznymi;
- aktywny udział w działaniach zaplanowanych i zorganizowanych przez samą młodzież;
- nawiązywanie aktywnej współpracy i dialogu między młodymi ludźmi a instytucjami regionalnymi w celu określenia i wykorzystania wspólnych zasobów lokalnych.

Uznanie dla projektów Leader+

Projekt „Szkoła i rozwój lokalny” realizowany jest przez szkołę średnią w Aljustrel. Otrzymuje on wsparcie techniczne dla osiągnięcia swojego celu, jakim jest zapewnienie nowej i silnej więzi między szkołą średnią a społecznością w szerszym znaczeniu (lokalnymi władzami i przedsiębiorstwami) oraz stworzenie nowej świadomości obywatelskiej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez: wprowadzenie nowego przedmiotu szkolnego „obywatelstwo i rozwój”, stworzenie dobrowolnego programu dla nauczycieli oraz dwumiesięcznego forum do dyskusji na tematy związane z edukacją i szkołą.

Celem innego projektu „Promowanie inicjatywy młodych” jest informowanie młodzieży o programach krajowych i międzynarodowych, które mogą wesprzeć finansowo jej działania. Są to między innymi: wymiany młodzieży, projekty krajowe i międzynarodowe finansowane z programu „Młodzi dla Europy”.

W tych dwóch projektach, dzięki elastyczności podejścia prezentowanego przez Leader+ oraz lokalnej strategii i zarządzaniu, pobudzono do działania przyszłych obywateli Alentejo, co stanowi część strategii rozwijanej przez Esdime od początku lat dziewięćdziesiątych. Działania partnerskie umożliwiły połączenie różnych pomysłów i punktów widzenia oraz zapewniły więcej zasobów dla realizacji wspólnego celu, jakim jest zaspokojenie potrzeb młodzieży regionu.

Działania wspierające z myślą o przyszłości

Rozwój młodzieży w Atlentejo

Państwo członkowskie: Portugalia
Region, okręg: Baixo Alentejo
Nazwa LGD: Esdime

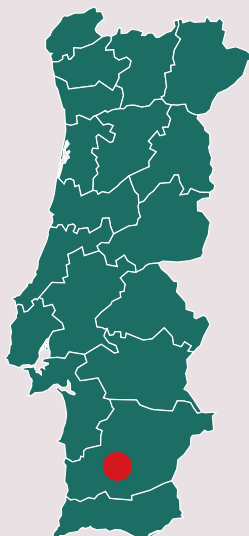
Ludność: 42 688
Powierzchnia: 3271 km²

Szkoła i rozwój lokalny
Całkowity koszt projektu: 21 667 euro
UE: 13 000 euro
Fundusze prywatne: 8667 euro

Promocja młodzieży
Całkowity koszt projektu: 19 162 euro
UE: 11 497 euro
Inne fundusze publiczne: 958 euro
Fundusze prywatne: 6707 euro

Kontakt: Isabel Benedito
Adres: Rua do engenho, 10
P-7600 Messejana, Portugalia
Tel. (351) 284 65 00 00
Faks (351) 284 65 52 74
E-mail: esdime@esdime.pt
Internet: www.esdime.pt

Zdjęcia: jednostka sieci krajowej Portugalii

NOWE PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

Węgierskie doświadczenia z programem Leader

Na podstawie artykułu

Hajnalki PETRICS, doktorantki Wydziału Rolnego Uniwersytetu Bolońskiego

Anikó NÉMETH z zespołu E.I.4 Komisji Europejskiej – programy rozwoju obszarów wiejskich: Węgry, Włochy, Malta

Wstęp

Węgry mają już pewne doświadczenie w działaniach typu Leader. W 2001 r. wdrożono eksperymentalny program typu Leader, którego założeniem było przygotowanie koniecznych dokumentów i procedur oraz zdobycie niezbędnego doświadczenia umożliwiającego wdrożenie Leader+ natychmiast po przystąpieniu do UE.

Węgry wybrały wdrożenie tego instrumentu w ramach „Programu działania na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich” współfinansowanego przez Sekcję Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej oraz przez Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa. Dzięki doświadczeniu zdobytemu podczas realizacji eksperymentalnych pilotażowych programów przypominających projekty Leader można było założyć lokalne grupy działania w kilku gminach wiejskich. Węgierski Program Działania na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich obejmuje również współpracę na rzecz partnerstwa międzyregionalnego i ponadnarodowego, która będzie realizowana zgodnie z zasadami podanymi w oficjalnym obwieszczeniu Komisji w tej sprawie.

Przegląd koncepcji rozwoju obszarów wiejskich na Węgrzech

Węgry to jeden z lepiej rozwiniętych krajów spośród dziesięciu nowych państw członkowskich, posiadający pewne doświadczenia w działaniach typu Leader. Minister rolnictwa wprowadził system zawierający komponent dotyczący rozwoju obszarów wiejskich, który ma uzupełniać politykę rolną, ukierunkowaną na zwiększenie konkurencyjności produkcji rolnej. Grupom działającym na poziomie makroregionalnym umożliwiono przygotowanie analizy sytuacji w regionie i opracowanie strategii opartej na szczególnych potrzebach i pożądanych korzyściach dla regionu. W latach 1999–2001 programy rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich przygotowane na poziomie makroregionalnym zostały uszczegółowione i wdrożone zgodnie z podejściem demokratycznym. W wyniku tych działań na Węgrzech powstało dobrowolne stowarzyszenie osad wiejskich oraz wiele lokalnych inicjatyw wzmacniających partnerstwo na poziomie lokalnym i niezbędne zdolności zarządzania.

Po zrealizowaniu tego pierwszego kroku w ramach zintegrowanego podejścia w 2001 r. minister rolnictwa Węgier uruchomił eksperymentalny pilotażowy program typu Leader w celu umożliwienia wdrożenia programu Leader+ niezwłocznie po przystąpieniu Węgier do Unii Europejskiej. Głównym celem programu był wybór odpowiednich partnerów lokalnych, którzy mieli uczestniczyć w eksperymentalnym wdrażaniu programu pilotażowego opartego na podstawowych zasadach inicjatywy Leader oraz przepisów zgodnych z wytycznymi tego programu.

Program pilotażowy sfinansowano z budżetu państwa w ramach Programu Celowego Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2001–2002. Całkowity budżet programu wyniósł 432 mln forintów (około 1,7 mln euro), z czego około 120 000 euro przyznano lokalnej grupie działania. Program pilotażowy koncentrował się na trzech działaniach inicjatywy Leader+:

Terytorium działania LGD w programie pilotażowym typu Leader

Działanie 1 – Wdrożenie zintegrowanych terytorialnych strategii rozwoju obszarów wiejskich o charakterze pilotażowym, opartych na podejściu oddolnym i partnerstwie horyzontalnym

Działanie 2 – Międzyregionalna i ponadnarodowa współpraca między obszarami wiejskimi

Działanie 3 – Tworzenie sieci kontaktów.

Na początku 2002 r. LGD przygotowały plany lokalnego rozwoju obszarów wiejskich, które koncentrowały się na trzech wcześniej ustalonych grupach docelowych: wsparciu rodzin wielodzietnych, współpracy między społecznością romską i innymi grupami etnicznymi oraz szkoleniu młodych ludzi zamieszkujących obszary wiejskie.

Wnioski z pierwszej fazy

Podczas realizacji pilotażowego projektu typu Leader nie obyło się bez problemów. Głównym problemem był ograniczony udział społeczeństwa na poziomie lokalnym: ludzie, ze względu na brak zasobów, nie byli przekonani do tego pomysłu i trudno było zmobilizować ich i przekonać do udziału w inicjatywach lokalnych. Proces hamował także brak zasobów ludzkich na wszystkich poziomach, ze względu zaś na nowy i eksperymentalny charakter programu organizatorzy nie dysponowali stosownym doświadczeniem administracyjnym, jeśli chodzi o metody planowania i zarządzanie finansami publicznymi na poziomie lokalnym. Biorąc pod uwagę wstępną fazę planowania, projekty nie posiadały wszystkich cech projektów typu Leader, na przykład nie miały charakteru uzupełniającego i nie były innowacyjne.

Mimo trudności związanych z wdrożeniem programu eksperymentalnego założono 14 LGD, które przygotowały i zrealizowały lokalne programy rozwoju obszarów wiejskich i łącznie wsparły 272 projektów lokalnych. Dotyczyły one na przykład organizacji szkoleń i imprez lokalnych, odnawiania wiosek i rozwoju miejscowej gospodarki. Znaczącą korzyścią z programu było zdobycie koniecznych umiejętności i doświadczeń na wszystkich poziomach wdrażania programów typu Leader oraz wzbudzenie zainteresowania udziałem w inicjatywie Leader+ na obszarach wiejskich.

Możliwości po przystąpieniu do UE w ramach Programu Działania na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich

Wykorzystując doświadczenie nabyte podczas programu pilotażowego, Węgry zdecydowały o włączeniu środka typu Leader+ do swojego Programu Działania na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006, współfinansowanego przez fundusze strukturalne. Wkład Unii Europejskiej w planowanym okresie wynosi 317,2 mln euro, z czego 312,8 mln euro pokrywa Sekcja Orientacji Europejskiego

Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, a 4,38 mln euro – Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa. Jeśli chodzi o przewidywane przyznanie środka typu Leader+, wkład Unii Europejskiej w latach 2004–2006 wyniesie około 14,3 mln euro, a środki z krajowych funduszy publicznych – 4,7 mln euro.

Ten środek wdraża następujące działania: nabywanie umiejętności, przygotowywanie pilotażowych, zintegrowanych terytorialnych strategii rozwoju obszarów wiejskich, współpraca międzyregionalna i ponadnarodowa, wzmacniająca i uzupełniająca się wzajemnie oraz tworzenie sieci kontaktów na poziomie europejskim, regionalnym i krajowym.

Środek typu Leader+ przewiduje wybór maksymalnie 40 LGD w ramach drugiego działania. LGD będą reprezentować od 10 000 do 100 000 ludzi i będą jednostkami jednorodnymi z fizycznego, geograficznego, gospodarczego i społecznego punktu widzenia. Kryteria wyboru obejmują ocenę zdolności administracyjnych i doświadczeń LGD w zarządzaniu funduszami publicznymi. Przy wyborze bierze się także pod uwagę zawartość i jakość strategii planu rozwoju, w tym jej wykonalność i uzasadnienie, a także potrzeby i synergii poszczególnych elementów programu.

Komitet monitorujący Programu Działania na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich powołano formalnie 6 lipca 2004 r. i przy tej okazji członkowie komitetu zatwierdzili uzupełnienie programu działania.

Wdrożenie środka typu Leader+ w ramach programu działania miało miejsce na początku 2005 r. Zgodnie z orientacyjnym harmonogramem ustalonym przez ministra rolnictwa pierwsza runda wstępnej selekcji lokalnych grup wsparcia jest przewidziana na drugą połowę 2005 r. Wtedy także nastąpi przygotowanie strategii i wdrożenie lokalnych planów rozwoju, druga zaś runda wstępnej selekcji lokalnych grup działania odbędzie się w pierwszej połowie 2006 r. W 2006 r. powinny rozpocząć się prace przygotowawcze związane z programowaniem, partnerstwem i wdrożeniem strategii tych grup.

Zdjęcia: EPA PHOTO; Peter Orosz, Mario Dudar

Wnioski

Wprowadzenie eksperymentalnego, oddolnego typu planowania w latach 1999–2001, a następnie wprowadzenie na Węgrzech w latach 2001–2004 programu pilotażowego typu Leader+ spowodowało rozwój wolontariackich stowarzyszeń na obszarach wiejskich. Obecnie obejmują one swoim zasięgiem sporą część kraju i odpowiadają za szereg inicjatyw lokalnych. Proces uczenia się podczas programowania pilotażowego umożliwił niektórym gminom wiejskim ustanowienie, zgodnie z zasadami Leader+, lokalnych grup działania oraz opracowanie i wdrożenie lokalnych strategii rozwoju obszarów wiejskich.

Program pilotażowy typu Leader stanowił uzupełnienie wpływu centralnie zarządzanych systemów wsparcia rolnictwa krajowego. Wcześniej koncentrowano się na wspieraniu poszczególnych projektów, co w niewystarczającym stopniu mobilizowało zasoby wewnętrzne miejscowych partnerów, takich jak: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i samorządy lokalne. Program pilotażowy typu Leader+ pomógł w zaktywizowaniu lokalnych partnerów, zmieniając ich podejście do współpracy oraz łącząc poszczególne inicjatywy projektowe, pomagając w nawiązaniu relacji partnerskich oraz wzmacniając synergii i wzajemne wsparcie.

Poza tym program eksperymentalny pomógł Węgrom w nauce przygotowywania koniecznych dokumentów i procedur oraz w zdobyciu niezbędnego doświadczenia, tak by skuteczne wdrażanie środków Leader+ było możliwe bezpośrednio po przystąpieniu do UE.

Węgry nadal borykają się ze starymi strukturami społecznymi i słabo rozwiniętym społeczeństwem obywatelskim na

obszarach wiejskich. Z tego powodu społeczeństwo wiejskie potrzebuje czasu i szczególnego wsparcia, aby zrozumieć i przyjąć zasady terytorialnego, zintegrowanego i opartego na partnerstwie rozwoju obszarów wiejskich. Potrzebuje także pomocy w poznawaniu metod, pomysłów i praktyk koniecznych do przygotowania i realizacji projektów ukierunkowanych na rozwój lokalny. Współpraca między obszarami wiejskimi jest alternatywą dla transferu oraz wymiany wiedzy i doświadczenia oraz stanowi proces uczenia się przynoszący wymierne korzyści.

Ponadnarodowa współpraca w ramach inicjatywy Leader+ to idealne rozwiązanie dla nowych państw członkowskich, które w ten sposób nabywają umiejętności i budują zdolność do rozwijania swoich słabych obszarów wiejskich. Na obszarach wiejskich dodatkowe korzyści ze współpracy mogą być znaczne. Daje ona niepowtarzalną możliwość spojrzenia na własne działania z perspektywy i porównania ich z innymi kulturami. Umożliwia także korzystanie z doświadczeń innych przy rozwijaniu lokalnych zasobów i umiejętności.

WIADOMOŚCI – WIADOMOŚCI – WIADOMOŚCI

Powitanie delegatów na sesji plenarnej otwierającej targi

Targi współpracy Leader+ w Brukseli

„Targi Współpracy: rozwój obszarów wiejskich poprzez tworzenie sieci kontaktów i partnerstwa ponadnarodowe” to nazwa dwudniowej imprezy zorganizowanej przez Obserwatorium Leader+. Targi, które odbyły się w Brukseli w dniach 27–28 czerwca 2005 r., stanowiły interaktywną platformę współpracy dla przeszło 300 LGD z 27 państw europejskich. Targi obejmowały różne prezentacje, grupy robocze i spotkania „okrągłego stołu”, a także wystawę, prezentację internetowej wyszukiwarki partnerów, ogłoszenia o poszukiwaniu partnerów – wszystkie te działania stanowiły niepowtarzalną szansę nawiązania współpracy ponadnarodowej w ramach Leader+.

Uczestników imprezy powitał Dirk Ahner, zastępca dyrektora generalnego Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, który nawiązał do poprzednich targów współpracy zorganizowanych w ramach Leader II w 1998 r. Poprzednie spotkanie stanowiło punkt wyjścia dla wielu projektów ponadnarodowych i Dirk Ahner, nawiązując do tamtego wydarzenia, wyraził nadzieję, że co najmniej taką samą liczbę projektów współpracy (około 250) uda się zrealizować w ramach inicjatywy Leader+.

Nikiforos Sivenas, dyrektor w Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, podkreślił rolę instytucji zarządzających we wspieraniu współpracy ponadnarodowej lokalnych grup działania (LGD), na którą w ramach działania 2 inicjatywy Leader+ przeznaczono około 500 mln euro. Nikiforos Sivenas przyznał, iż istnieją trudności wynikające z różnych zasad obowiązujących w państwach członkowskich, a następnie opowiedział o pracach Obser-

watorium, zmierzających ku ujednoczeniu różnych procedur krajowych. Wspomnił także o warsztatach metodologicznych odbywających się w ramach targów, które także mogą pomóc LGD w sprostaniu niektórym z tych wyzwań, oraz o tym, że inicjatywa Leader + pełni rolę laboratorium, w którym można wypróbować nowe zintegrowane podejście do rozwoju obszarów wiejskich. Zauważył, że obecnie nie istnieje jeden model współpracy, a realizacja niektórych projektów wymaga pokonywania trudności wynikających ze złożonej struktury organizacyjnej. Wspomnił jednak o analizie wykonywanej przez Obserwatorium, która pomoże LGD lepiej poznać różne rodzaje działań związanych ze współpracą. Na zakończenie wystąpienia Nikiforos Sivenas nakłonił LGD do przygotowywania własnych projektów współpracy i podkreślił, że nie można przy tym zapominać o nowych państwach członkowskich, które bardzo potrzebują wymiany doświadczeń i *know-how*.

W wydarzeniu uczestniczyło ponad 300 LGD

Blizsze spojrzenie
na oferty współpracy

Aby dać uczestnikom takich projektów przedsmak tego, co oznacza współpraca ponadnarodowa, na sesji plenarnej przedstawiono trzy studia przypadków: „Przewodnictwo kulturowe i zarządzanie muzeami regionalnymi” (Austria i Niemcy), „Sieć europejskich terenów podmokłych” (Włochy, Finlandia, Grecja) oraz „Euro Land Art” (Francja, Niemcy). Uczestnicy sesji mogli następnie wziąć udział w odbywających się równolegle minisesejach plenarnych, na których podczas dodatkowych prezentacji studiów przypadków mogli poznać różne etapy współpracy ponadnarodowej oraz uczestniczyć w tematycznych spotkaniach „okrągłego stołu” i warsztatach związanych z różnymi tematami inicjatywy Leader+. Sesje „okrągłego stołu” powtórzone także drugiego dnia, a przez cały czas trwania targów prezentowana była wystawa ze stoiskami różnych sieci krajowych oraz ogłoszeniami o poszukiwaniu partnerów do współpracy przy projektach. Także i w ten sposób uczestnicy targów mogli rozwijać pomysły i nawiązywać kontakty.

Wnioski ze wszystkich sesji roboczych omówiono na końcowej sesji plenarnej; można je znaleźć także na stronie internetowej <http://europa.eu.int/comm/leaderplus>.

Targi podsumowała Mariann Fischer Boel, członek komisji odpowiedzialna za rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich. W swoim przemówieniu nawiązała do negocjacji dotyczących rozporządzenia w sprawie rozwoju obszarów wiejskich na następny okres programowania, lata 2007–2013, oraz do znaczenia silnej polityki rozwoju obszarów wiejskich dla osiągnięcia celów nowej strategii wzrostu i zatrudnienia UE (strategii lizbońskiej).

Przechodząc do roli osi wdrażania inicjatywy Leader w ramach nowej strategii rozwoju obszarów wiejskich UE, pani komisarz przypomniała, że program Leader dowiódł już swojej skuteczności jako środek wspomagający gospodarki wiejskie i przyczyniający się do powstawania nowych miejsc pracy. W przyszłości procesy te powinny rozwijać się na dużą skalę, a ponadto Leader pełnić będzie ważną rolę w niektórych działaniach kluczowych, takich jak: budowanie zdolności lokalnych, promowanie partnerstw publiczno-prywatnych, doskonalenie samorządu terytorialnego, promocja współpracy i innowacji oraz funkcjonowanie jako eksperymentalne pole współpracy wiejskiej.

Mariann Fischer Boel wspomniała także o istotnym znaczeniu projektów współpracy w jednoczeniu ludzi wokół

Odwiedziny stoiska narodowego to okazja do zebrania wielu materiałów

Gorące przyjęcie końcowego przemówienia pani komisarz Mariann Fischer Boel

nowych podejść i pomysłów. Mówiła, że zachęcają one do przedsiębiorczości i nowatorstwa, a współpraca ponadnarodowa stanowi pierwszy krok do jeszcze szerszych perspektyw. Współpraca ponadnarodowa nadal stanowić będzie środek rozpowszechnienia metody Leader na obszarach wiejskich, w szczególności w nowych państwach członkowskich. Pani komisarz wspominała także o długofalowych skutkach współpracy, jakie obserwujemy obecnie w przypadku projektów zrealizowanych w ramach poprzedniej inicjatywy Leader II.

Podsumowując swoje wystąpienie, Mariann Fischer Boel zwróciła uwagę na konieczność poprawy przepisów administracyjnych dotyczących współpracy, która ma zagwarantować innowacyjność i maksymalnie zwiększyć wartość obszarów wiejskich. Stwierdziła, że seminarium utwierdziło ją w przekonaniu, że „lokalne grupy działania posiadają potencjał i wyobraźnię, konieczne do popularyzacji innowacyjnych rozwiązań”.

Ten wniosek potwierdziła częściowo przewodnicząca Véronique Weyland-Ammeux, kierownik zespołu *Contact Point Leader+*, która zauważyła, że już w trakcie dwóch dni targów kilka LGD znalazło partnerów do projektów współpracy międzynarodowej.

Jedna z wielu sesji plenarnych i warsztatów, w trakcie których odbywały się dyskusje

Leader+ Magazine

Leader+ Magazine jest publikowany trzy razy do roku przez Obserwatorium dla Obszarów Wiejskich

Leader („Powiązania między działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich”) jest inicjatywą wspólnotową uruchomioną przez Komisję Europejską i koordynowaną przez jej Dyрекję Generalną ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (Zespół F3). Treść Leader+ Magazine nie zawsze odzwierciedla poglądy instytucji Unii Europejskiej.

Zespół redakcyjny: Obserwatorium Europejskie dla Obszarów Wiejskich

Osoba odpowiedzialna prawnie: Joern-Uwe Lerbs, Komisja Europejska, DG ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Zespół F3, 130, rue de la Loi, B-1040 Bruksela

Autorzy artykułów w tym numerze: Jednostki Sieci Krajowej Leader+

Zdjęcia: Prawa autorskie do zdjęć ma Komisja Europejska, chyba że jest to inaczej zaznaczone na zdjęciu.

Zdjęcie na okładce: jednostka sieci krajowej Belgii

Leader+ Magazine jest publikowany w dziewiętnastu oficjalnych językach Unii Europejskiej w nakładzie 35 280 egzemplarzy

Dodatkowych informacji udziela: Leader+ *Contact Point*, 81, rue du Marteau, B-1000 Bruksela, tel. (32-2) 235 20 20, faks (32-2) 280 04 38, e-mail: contact.point@Leaderplus.org, Internet: <http://europa.eu.int/comm/leaderplus>

© Wspólnoty Europejskie, 2005

Przedruk jest dozwolony pod warunkiem podania źródła

Printed in Italy

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE NIEBIELONYM

Aby otrzymać dodatkowe egzemplarze Leader+ Magazine,

należy wysłać e-mail na adres: contact.point@leaderplus.org lub wysłać zamówienie faksem lub listownie, podając dokładne dane oraz liczbę egzemplarzy i potrzebną wersję językową na adres:

Leader+ Contact Point
81, rue du Marteau
B-1000 Bruksela
BELGIA
Tel. (32-2) 235 20 20
Faks (32-2) 280 04 38

Można również zamówić prenumeratę publikacji Leader+. Aby dodać swoje nazwisko do listy adresowej, należy zarejestrować się on-line, używając jednego z formularzy, które można znaleźć pod następującym adresem internetowym:

<http://europa.eu.int/comm/leaderplus>

Nazwa

Leader („Powiązania między działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich”)

Typ programu

Inicjatywa wspólnotowa

Obszary docelowe

Leader+ jest skonstruowany wokół trzech działań:

- Działanie 1 – Wsparcie strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego typu pilotażowego, opartych na inicjatywach oddolnych.
- Działanie 2 – Wspieranie współpracy między terytoriami wiejskimi.
- Działanie 3 – Tworzenie sieci kontaktów.

Priorytetowe tematy strategiczne

Tematami strategicznymi, określonymi przez Komisję dla Leader+, są:

- Jak najlepsze wykorzystanie zasobów naturalnych, w tym waloryzacja miejsc.
- Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich.
- Zwiększanie wartości produktów lokalnych, zwłaszcza poprzez ułatwianie dostępu do rynków dla małych jednostek produkcyjnych poprzez działania kolektywne.
- Wykorzystywanie *know-how* i nowych technologii do zwiększania konkurencyjności produktów i usług na obszarach wiejskich.

Odbiorcy pomocy i kwalifikujące się projekty

Pomoc finansowa w ramach Leader+ jest przyznawana spółkom, lokalnym grupom działania (LGD) zrzeszającym przedstawicieli sektora publicznego i prywatnego oraz instytucji o charakterze niezarobkowym, których celem jest wdrażanie programów rozwoju lokalnego na swoich obszarach. Leader+ ma na celu pomoc mieszkańcom obszarów wiejskich w rozwinięciu długoterminowego potencjału ich regionu. Promuje on wdrażanie zintegrowanych, wysokiej jakości i oryginalnych strategii dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, a także zachęca do współpracy narodowej i ponadnarodowej. Finansowanie jest przyznawane na podstawie selektywnego podejścia do ograniczonej liczby obszarów wiejskich w celu najskuteczniejszego skoncentrowania zasobów Wspólnoty na najbardziej obiecujących lokalnych strategiach. Procedury wyboru są otwarte i rygorystyczne.

W ramach programu rozwoju lokalnego mogą być finansowane projekty indywidualne, które zgodne są ze strategią lokalną. Wszystkie projekty kwalifikujące się do finansowania w ramach Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) kwalifikują się do finansowania z Leader+.

Na poziomie decyzyjnym LGD partnerzy ekonomiczni i społeczni oraz stowarzyszenia muszą stanowić co najmniej 50 proc. lokalnej spółki.

Okres trwania programu

2000–2006

Dotacja wspólnotowa

5046,5 mln euro, z tego 2106,3 mln euro (2143,5 mln po indeksacji w połowie okresu) jest finansowane z Sekcji Orientacji EFOGR, a pozostała część ze składek publicznych i prywatnych.

